

Offisersbladet

nr. 6 oktober 2012 · årgang 65

tidsskrift for Befalets Fellesorganisasjon

Spesialkommandoen 50 år!
Side 6-7

**Sjøforsvaret på
Northern Eagle 2012**
Side 8-9

**GIL's tanker om
fremtidens Luftforsvar**
Side 10-11

Hva skiller yrkesoffiseren fra andre profesjoner eller yrker?

Stor artikkel side 12-14

**Les BFOs
kommentarer til
Forsvarsbudsjettet**

Side 24-26

*Ett yrke
– én organisasjon!*

NEWSARH

A quantum leap for Norwegian SAR

Norwegian and Nordic Synergies

Same helicopter baseline as Norwegian Naval NH90

- Same technology (composite, FBW, avionics, engines...)
- Same cockpit HMI
- Easy conversion to type
- Single source procurement
- Common spares
- Common tooling
- Common technical publication
- Common repair facilities

NH90 also operated in Finland and Sweden

NHI industries

AgustaWestland
A Finmeccanica Company

EUROCOPTER

Fokker

Offisersbladet

Nr. 6 oktober 2012, 65. Årgang
Organ for Befalets Fellesorganisasjon

BFO:

Postboks 501 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon 23 10 02 20
E-post: post@bfo.no Internett: www.bfo.no

Offisersbladets tilsynskomite:

Ris og ros, og eventuelle tips om utgavene kan sendes til tilsynskomiteen@bfo.no

Ansvarlig utgiver:

Eivind Røvde Solberg

Redaktør:

Einar Holst Clausen

Redaksjon og abonnementsavdeling:

Se adresse for BFO
E-post: Offisersbladet@bfo.no
Tlf. abonnementsavdeling: 23 10 02 43
E-post: mona.eriksen@bfo.no

Tilsluttet Yrkesorganisasjonenes
Sentralforbund-Stat

Annonseansvarlig:

2punkt as v/Karin Smedsrud
Mobil: 98 20 54 16
E-post: karin@2punkt.no

(Bekreftet opplag 2012: 10.500)

Signerte artikler representerer ikke nødvendigvis BFOs mening. Forfattere er selv ansvarlig for innholdet og de meninger som fremholdes. Usignert innhold er redaksjonelt.

Utgivelsesplan 2012:

Nummer	Matr.frist	Utgivelse
7	16.11	02.12

Grafisk produksjon:

Design: punkt&prikke... punktpricke@me.com
Trykk: Printall AS

Bilder:

Hvis ikke annet er oppgitt, er bildene tatt av Forsvarets Mediesenter.

Forside:

Stridsteknikk er et av mange fagfelt en offiser skal mestre.

Foto: Ole-Sverre Haugli

Redaksjonen avsluttet:

12. oktober 2012

Irritert og frustrert!

Denne høsten dukket det sannelig opp mye å kommentere og ta tak i. Flere av sakene har ført til faretruende høyt blodtrykk, og både ønsket og uønsket debatt på lokalt og sentralt nivå i det militære og politiske Norge. Det er derfor i denne utgaven frigjort godt med spalteplass for å belyse/kommentere noe av problematikken.

Var det verdt det?

Generalmajor Robert Mood, sjef for Forsvarets Veterantjeneste, er en av svært få generaler som tør si hva han mener. Og i

Aftenposten provoserte han Regjeringen, ved å uttrykke usikkerhet om vår innsats i Afghanistan i over 10 år, virkelig har vært verdt det. Vi har mistet 10 soldater, fått hjem desto flere med alvorlig fysiske skader, og kanskje etter hvert også mange med psykiske skader. Hvor mye bedre har det blitt i Afghanistan, og hvor mye bedre fungerer Afghanistan i dag? Blir det tryggere for befolkningen i årene fremover, nå som ISAF trekker seg ut, og de selv tar over ansvaret for egen sikkerhet? Jeg oppfatter det slik at Robert Mood ønsker å stimulere til en åpen debatt rundt dette, i dag, og ikke om 5-10 år da det kanskje har gått galt. Han er meget klar på at våre soldater har gjort en utrolig god jobb i Afghanistan, men desto mer usikker på om humanitær innsats har vært god nok, og om ikke humanitære organisasjoner burde ønsket/hatt et bedre samarbeid med våre styrker.

Reaksjonene lot ikke vente på seg. Forsvarsministeren kom umiddelbart på banen og fortalte at vi har lyktes i Afghanistan, og at det var verdt det. Forsvarssjefen holdt seg klokkelig i ro, for som alle vet, har han sagt "mission completed", alt i orden, terrorer er avskaffet i Afghanistan. Debatten har gått i TV, radio og i aviser, og dermed har Robert Mood lyktes i å skape debatten som ingen andre våget å gjøre. Gratulasjonene går til en general med meningers mot. En som "tør banne litt i kirken" og si hva flere andre også mener. Han gjør det med en trygghet basert på tung militær utdanning, erfaringer fra flere internasjonale operasjoner, og ikke minst de to siste tunge toppjobbene for FN (Jerusalem og Syria). En erfaring og faglig troverdighet som går langt utenpå både militær og politisk ledelse i dag.

AP og SV vil fjerne Monarkiet og vår øverste krigsherre??

Så kom AP og SV-representanters utidige forslag om å avskaffe Monarkiet! At SV er imot Monarkiet er ingen overraskelse, og heller ingen bekymring, men at stadig flere AP-representanter og AP-statsråder har slike tanker, er mer enn betenkelig. Har de ikke fått med seg at over 70 % av folket verdsetter vårt kongehus? En folkelig, moderne og hardt arbeidende kongefamilie, som kontinuerlig reiser rundt i hele landet for å møte folket, i tillegg til internasjonal tilstedeværelse for å markedsføre så vel Norge, som norsk næringsliv! I samtale med leder av Utenriks- og Forsvarskomiteen Ine Marie E Søreide, ga hun uttrykk for forundring og irritasjon over at et slikt forslag dukker opp igjen. Dessuten skal AP og SV-representantene være klar over at dette også er en fornærmelse overfor hele offiserskorpsen, som har HM Kongen som sin øverste krigsherre – For Konge, Fedreland og Flaggets Heder! BFO tar på vegne av sine medlemmer selvfølgelig sterkt avstand fra slike forslag, og markerer også i denne saken sin politiske uavhengighet, noe alle offiserer skal føle seg trygge på, og legge merke til.

En Trontale uten å nevne Forsvaret og innsatsen i Afghanistan!

Mange ble overrasket og svært skuffet over at årets Trontale ikke med ett ord nevnte den innsatsen norske styrker har bidratt med i Afghanistan, og fortsatt skal bidra med til 2014, og kanskje lengre. I følge Ine Marie E Søreide, var dette overraskende og uheldig. Det er i følge Søreide også uheldig at Regjeringen gir inntrykk av at vi nå trekker oss helt ut av Afghanistan, når vi i realiteten har både spesialstyrker, helikopterbidrag, Herculesbidrag og et større antall offiserer som står for den videre opplæringen av den Afghanske Hæren og Politiet. Jeg for min del roper et varsko fordi sikkerheten for vårt gjenværende personell kan være betydelig redusert, nå som vår utryknings- sikringsstyrke er trukket tilbake. At Afghansk Politi og Hær overtar stadig mer av ansvaret for sikkerhet og stabilitet, er dessverre ingen trygghetsgaranti for vårt gjenværende personell.

For øvrig

I denne utgaven vil du som leser for øvrig finne litt om mye, for å si det slik. Få med dere lederartikkelen til leder BFO, samt leserinnlegg og aktuelle kommentarer på de gule sidene. Denne utgaven har også en kommentar om den kritiske personellflukten i Sjøforsvaret, spesielt på teknisk side. Ord som systemkollaps er brukt. Den grundige og velargumenterte artikkelen "Hva er en offiser", bør også leses med interesse. Til slutt ønsker jeg å presisere at de kritiske artiklene og kommentarene Offisersbladet har trykket om "systemet" Forsvarsbygg, ikke på noen måte bærer i seg kritikk av de dyktige offiserene som jobber i Forsvarsbygg. Ha en fortsatt fin høst alle sammen!

Einar Holst Clausen
Redaktør Offisersbladet

Bergans

OF NORWAY

Bergans of Norway har vært med på å sette standarden for verdens mest avanserte tur- og forsvarsutrustning siden 1908.

www.bergans.no

16

Redaktøren: Irritert og frustrert	3
Over 50 år med spesialoperasjoner og spesielt krevende tjeneste	6
Øvelse Northers Eagle 2012!	8
Fornyelse av Luftforsvaret – en fremtidsrettet og nødvendig enring	10
Hva skiller ytkesoffiseren fra andre profesjoner og yrker?	12
Heftig lyftakrobatikk over Oslo!	16
Offisiell etablering av cyberforsvaret	20
BFO leder:	22
Giv akt!	23
Hva skjer?	24
KAFO&BESO	34
Personellflukt fra Sjøforsvaret	36
Kjekt å ha!	37
Offensiv nasjonal og internasjonal satsning på Kjeller	38
Litt av hvert	40
Leserbrev	44
Stor 100-års markering for Kjeller flyplass	46
Fly-trekamp 2012	48
Skal vi beholde gjennomgående krigsskole?	50
Kongsvinger festning restaureres for 160 millioner	52
Jeg er usikker, sa generalen og skapte storm	54
Holder militære treadisjoner vedlike!	56
Internasjonale nyheter	58

48

50

54

Over 50 år med spesial og spesielt krevende tjeneste

Lørdag 1. september jubilerer spesialstyrkene med taktisk fallskjermhopping og en oppvisning på Rena, der de viste frem noen av sine operative kapasiteter.

Fallskjermjegerne har lang og stolt historie.

MEDEVAC eller annen taktisk forflytning skjer ofte med helikopterstøtte.

Firehjuling, sekshjuling og tohjuling som sørger for at jegerne kommer frem nesten over alt. Resten av gutta kommer luftveien.

Av EINAR H. CLAUSEN
Foto: TORBJØRN KJOSVOLD/FMS

Over femti år har spesialstyrkene vært Norges best trente elitesoldater, klar til innsats i både Norge og utlandet. Oberst Eirik Kristoffersen, sjef for Forsvarets spesialkommando/Hærens jegerkommando, mener

spesialstyrkene i dag fortsatt er blant de sprekeste 50-åringene.

Forløperen til Sideinnhold
Forsvarets spesialkommando/Hærens jegerkommando (FSK/HJK), opererte under 2. verdenskrig, der nordmenn gjorde tjeneste i Special Operations Executive/Kompani Linge. I

etterkrigsårene startet Forsvaret froskemannutdanning, og Hærens fallskjermeskole ble opprettet i 1962. På slutten av 1970-tallet var sikring av våre oljeinstallasjoner mot terrorangrep, et hett tema, og Forsvaret fikk i oppdrag å opprette en spesialavdeling med et slikt oppdrag, og Forsvarets spesi-

alkommando ble da også opprettet i 1982.

I dag er den profesjonelle avdelingen alltid på beredskap, klare til å rykke ut på flere typer oppdrag på kort varsel, blant annet for å støtte politiet ved behov i Norge. De samme spesialsoldatene har deltatt i en rekke internasjonale operasjoner,

Operasjoner

Ikke trapp eller dør men rett inn vinduet.

Små radiostyrte fly med kamera kan overvåke fiendens bevegelser og gi taktiske fordeler.

blant annet på Balkan og i Afghanistan. De er fortsatt på plass i Kabul i Afghanistan, hvor de hjelper, og trener det Afghanske spesialpolitiet.

Mer åpenhet

Sivil og militær presse ble invitert til Rena, for å se en stor demonstrasjon av hva spesialkomman-

doen er i stand til. Men like sikkert er det at de nok ikke viste alt rundt hvordan de opererer, av naturlige årsaker. Ute i «felten» fikk i alle fall de oppmøtte oppleve både fart og spenning, der jegere i feltkjøretøyer, på motorsykler kom dalende ned fra himmelen, angrep, forsvarte seg, behandlet og evakuerte sårede i et

voldsomt tempo. Og det ble ikke spart på ammunisjon og røyk og andre virkemidler for å få dette til å se veldig autentisk ut. Bell 412 fra 720 skvadron, som for øvrig jobber tett opp imot spesialstyrkene til daglig, deltok i innsetting av, sikring og evakuering av personellet.

Våre spesialsoldater er

utviklet av de best trente soldater vi har. Så har de også et steinhardt øvingsopplegg, som stiller store krav til så vel fysikk som mental balanse. De regnes i dag som noen av verdens beste spesialsoldater. Her kan dere se noen bilder fra demonstrasjonen på Rena den 1. september.

De rykker raskt inn og ofte brukes røyk for å overraske og skjule fremrykning eller tilbaketrekking.

/Nært samarbeid mellom spesialstyrkene og Bell 412 fra 720 på Rygge.

To leger dalende i fallskerm har på svært kort tid etablert et mini feltsykehus.

Amerikansk bordingteam klar til å borde KV Nordkapp.

Øvelse Northern Eagle

I løpet av en øvingsuke i slutten av august, var Norge med USA og Russland på kysteventyret Northern Eagle. En sjø-øvelse som gikk ut på å trene maritime operasjoner og styrke samarbeidet mellom landene.

Av JULIE TRULSVIK RASMUSSEN/FMS

For andre gang deltar Norge på Northern Eagle. Den fellesarran-gerte sjøøvelsen, som startet 21. august, foregikk langs kysten fra Bodø i Norge til Nordflåtens hovedbase, Severomorsk i Russland. Deltagende var KV Nordkapp, russiske Admiral Chabanenko og amerikanske USS Farragat. Mannskapene står igjen med mye kunnskap i alt fra bording til sanitetsøvelser etter Northern Eagle, men øvelsens viktigste formål var å styrke samarbeidet

mellom Norge, USA og Russland.

-Vi er tre arktiske nasjoner, noe som gjør det viktig at vi over og utvikler prosedyrer sammen, forteller den norske øvingslederen for Northern Eagle, kommandør Ole Morten Sandquist.

Søk- og redningsøvelse

Under den mest omfattende øvelsen, søk- og redningsøvelsen, var alle landene deltagende. Målet var å finne en flåte med flere øvingsdukker, og alle leddene ble brukt for å nå dette målet.

- Det var involverte fra alle aktører, noe som gjorde øvelsen enda mer realistisk, sier øvingslederen. Hovedredningssentralene i Norge og Russland meldte inn meldingen til fartøyene, i tillegg deltok helikoptre fra fartøyene og norske Orion-fly i søket. Redningsøvelsen fikk god tilbakemelding fra evalueringen som omfatter hele Northern Eagle og Sandquist selv var imponert over innsatsen, Det er en viktig øvelse og ble, av alle utøvere, utført i særklasse, skroet han.

Northern Eagle i 2014

Sandquist kunne fortelle at landene har oppnådd målsetningen om å styrke samarbeidet. Evalueringen kunne fortelle om en vellykket øvelse, men også at Northern Eagle skal arrangeres igjen i 2014. Det var en fantastisk uke og vi har allerede begynt å planlegge neste Northern Eagle. Spesielt fornøyd er jeg med innsatsen til Kystvakten som har fremstått eksemplarisk og gjort jobben hans enda lettere. Fortalte en fornøyd kommandør.

Amerikansk SeaHawk helikopter under en lasteøvelse.

Amerikansk bordingteam gjør søk på KV Nordkapp.

Kystvaktfartøyet KV Nordkapp under øvelse Northern Eagle.

2012!

Det ble holdt minnemarkering på alle fartøyene til minne om de falne fra andre verdenskrig.

Sjøbjørn i aksjon.

Fornyelse av Luftforsva – en fremtidsrettet og nødvendig

Luftforsvaret er fremdeles i en tidlig fase i omstillingsprosessen, og planen for hvordan GIL skal gjennomføre endringene er foreløpig ikke ferdig utarbeidet.

Av LINN THERECE JOHANSEN/PIO LST

GIL skal fremlegge Luftforsvarets omstillingsplan for Forsvarssjefen primo november 2012. Det jobbes derfor intens med analyse- og planarbeidet på alle nivåer i disse dager.

- Det som konkret foregår nå, er at skole- og luftvingsjefene, sjefene for inspektoratene samt avdelingssjefene i Luftforsvarsstaben, har fått føringer for oppdrag som skal iverksettes allerede innværende år. For luftvingsjefene innebærer dette i hovedsak utarbeidelse av planer for hvordan stasjoner skal utvikles samt hvordan personell og utstyr

skal mottas ved enheter som skal videreutvikles, forklarer generalinspektøren. Sjefene skal presentere sine analyser under GILs ledergruppemøte ultimo oktober, slik at GIL kan sette sammen de planene som da foreligger til en overordnet plan som skal fremføres for Forsvarssjefen noen dager senere.

Det er et kompleks og sammensatt arbeid Luftforsvaret står overfor, og svært mange aktører i Forsvaret berøres av omstillingen. Derfor har arbeidet høyeste prioritet i Luftforsvaret om dagen.

- Vi er i full gang med omstillingsarbeidet parallelt med normal drift, herunder styrkeproduksjon og operative

leveranser i inn- og utland. Det å konsentrere seg om arbeidsoppgavene samtidig som man vet at virksomheten skal flyttes til et annet sted, bare ikke nøyaktig når, forstår jeg skaper usikkerhet hos den enkelte. Jeg skjønner det, fordi, samtidig som jeg leder Luftforsvarets omstilling, skal jeg selv omstille. Dette merkes på kroppen, og det krever enda mer av meg som offiser – ikke minst som øverste sjef, innrømmer GIL.

Luftforsvaret er i en situasjon hvor nytt materiell innføres og ny infrastruktur bygges i en periode hvor resten av verden gjør store kutt i forsvarsbevilgningene. Denne moderniseringen fører Luftforsvaret i retning av å bli verdens mest moderne luftforsvar. Dog, materiell alene vil ikke oppnå dette. Det er helt avgjørende for en vellykket modernisering at Luftforsvarets personell blir med på endringene organisasjonen nå står overfor.

- Det er menneskene og deres innsats som skaper resultater. Det har jeg sett i hverdagen og i alle operasjoner vi har deltatt i. En av mine største utfordringer nå er å finne løsninger for hvordan jeg kan beholde så mange som mulig fremover. Jeg ønsker at Luftforsvaret skal være en attraktiv arbeidsplass for alle, også for de som vet at stasjonen de nå jobber ved skal legges ned. Vi har foreløpig ikke kommet langt nok i planleggingen til at jeg kan gi lovnader om hvilke tiltak som vil tas i bruk. Dog kan jeg bekrefte at det finnes tiltak som kan bli benyttet for å imøtekomme personellens ulike behov. Det er imidlertid viktig å tilpasse bruken av tiltak til den enkelte, understreker Hannestad.

GIL mener det er viktig å være klar over at de vedtatte endrin-

gene er helt nødvendige å gjennomføre for at Luftforsvaret skal være i stand til å drifte de nye systemene som innføres.

- Samtidig som vi står overfor store utfordringer, må vi ikke glemme at fremtidens Luftforsvar blir en svært spennende arbeidsplass. Jeg håper så inderlig at de som jobber i Luftforsvaret i dag har lyst til å bli med på utviklingen, og levere luftmakt i verdensklasse også i fremtiden, poengterer GIL. Han beskriver videre at omstillingen vil gi en reell bedring i operativ evne blant annet som følge av nye kampfly og etableringen av et nasjonalt luftoperasjonssenter.

Det er besluttet at Luftforsvarets øverste ledelse skal flyttes fra Rygge til Reitan, og være etablert innen 1. august 2017, men dette skal skje i to faser. Den første fasen - trinn 1 - innebærer at GIL, med tilpasset stab, allerede skal være etablert på Reitan innen 1. august 2014. Dette betyr at GIL og deler av Luftforsvarets ledelse er de første som foretar flytting som følger av omstillingen i Luftforsvaret.

- Jeg har allerede formidlet til Luftforsvarsstaben og inspektoratene at jeg skal lede Luftforsvaret fra Reitan-kontoret mitt, sammen med min tilpassede stab, når vi leser 1. august 2014, poengterer GIL. Nøyaktig hvordan den nye staben vil se ut, er for tidlig å si noe om, da dette analysearbeidet nylig har startet.

- Det viktige blir å ta med tilstrekkelige stillinger for å være i stand til å dekke de oppgavene ledelsen skal være i stand til å løse under omstillingen, parallelt med øvrig styrkeproduksjon og operativ aktivitet, forklarer generalinspektøren.

Noe som hittil kanskje ikke har

ret endring

kommet tydelig nok frem, er at GIL er fullstendig avhengig av andre aktører for å kunne gjennomføre endringene han er pålagt.

Selv om GIL eksempelvis har satt innflyttingsdatoen for når han skal være på plass ved Reitan, fordrer dette blant annet at han har lokaler å flytte inn i. Et mer kompleks bilde av avhengighetsfaktorer presenterer seg når man tenker på hva som skal til for at Ørland skal ferdigstilles som fremtidig kampbase. For å være i stand til å motta luftvern, baseforsvar og jagerflyskvadronene, må infrastrukturen være tilpasset dette. I det planarbeidet må man blant annet koordinere med Kampflyprogrammet, Forsvarsbygg, Forsvarets logistikkorganisasjon, Cyberforsvaret, Heimevernet og Fellesoperativt hovedkvarter. I tillegg bli det interne samarbeidet mellom luftvinger og inspektorer enormt viktig.

-Å få hele Luftforsvarets organisasjon til å trekke i samme retning, er selvsagt en forutsetning for suksess, men det er også viktig at de andre aktørene går i takt med oss fremover. Forsvarssjefen har derfor gitt ordre til de aktuelle DIF-sjefene om å støtte GIL i arbeidet med Luftforsvarets omstilling. Det er vesentlig at planene er koordinert med Luftforsvaret, fordi mange prosjekter og planer griper inn i hverandre, understreker GIL.

I tillegg til alle aktørene som har direkte befattning med Forsvaret, spiller det sivile samfunnet også en viktig rolle når Luftforsvaret omstiller, spesielt der hvor dagens stasjoner tilføres nytt personell. For at Luftforsvaret skal kunne tilby sine ansatte gode arbeidsvilkår, er det viktig at

kommunene er med på krafttakene.

Da GIL gjennomførte det første møtet med sin nye ledergruppe medio september, hadde ledergruppen samtidig samtaler med Formannskapet i Trondheim kommune. Her kunne GILs ledergruppe fremlegge de behov som har meldt seg i forbindelse med etableringen av Luftforsvarets nye kampbase på Ørland; en etablering som med sikkerhet vil føre til et økt behov for blant annet samferdsel og kommunale tjenester i regionen.

- Jeg må si jeg ble positivt overrasket over hvor langt Formannskapet i Trondheim har kommet i sin planlegging, spesielt hva samferdsel angår, for Fosen- og Trondheimsregionen. I

dialogen vi hadde, presenterte de blant annet konkrete forslag omhandlende økt hurtigbåtskapasitet, utbedret fergetilbud samt egen flyfaglinje på Fosen videregående skole, forteller GIL, og sier det er betryggende å vite at også kommunale instanser tar ansvar for konsekvensene av økt forsvarsaktivitet i området.

Omstillingsarbeidet pågår altså for fullt i Luftforsvaret, og arbeidstakerorganisasjonene og verneorganisasjonene deltar allerede i prosessen i henhold til gjeldende lover, bestemmelser og avtaler. De er også blitt invitert til å delta i Luftforsvarets eget omstillingsforum internt, for å gjøre diskusjonen og planprosessen så god som mulig. Luftforsvarets omstillingskoordi-

nator, oberst Ingard Moe, ledet omstillingsforumets første møte tirsdag 2. oktober 2012, og ble fortalt at møtet skaper en nyttig arena for organisasjonene til å følge utviklingen samt komme med innspill til prosessen videre. Luftforsvarets partssammensatte omstillingsforum vil gjennomføre møter to ganger i måneden fremover.

GIL understreker at Luftforsvaret vil bli en enormt spennende arbeidsplass også i fremtiden.

- Vi er avhengige av høy kompetanse på alle nivåer i alt vi foretar oss. Derfor er det viktig for meg å prioritere arbeidet som vil være med på å skape forutsigbarhet for den enkelte, poengterer GIL, og forsikrer at nettopp dette arbeidet pågår i disse dager.

Hva skiller yrkesoffiseren fra andre profesjoner eller yrker?

Av BFOs HOVEDSTYRE

Spørsmålet som er stilt i overskriften, og som BFO tillater seg å gjøre noen refleksjoner omkring nedenfor, kunne like gjerne ha vært: Hva er en god offiser? for på den måten å kunne skille yrkesoffiseren¹ fra andre grupper, yrker eller profesjoner.

God, eller som det heter på gammelgresk: *agathos*, er i seg selv verdt en hel studie, men skal her bety «å duge til noe som er forventet.» I dette tilfelle hvilke egenskaper skal tillegges en yrkes- offis-

er for at vedkommende skal kunne sies å være en god offiser.

Allerede i en av Platons (427-347 f Kr) tidlige dialoger, *Laches*, dukker det et helt sentralt spørsmål opp i forhold til det å være en dugende eller dyktig stridende; nemlig hva er mot²? Sokrates spør hærføreren Laches om han vet hva mot er? Laches hevder at mot er å forbli på sin post og kjempe når fienden angriper. Videre innrømmer Laches at den som vil kjempe uten å skjønnse at dette er farlig er dum. Derimot er den modige en klok person som kjemper selv om det kan innebære

tap av livet. Sokrates følger opp med å spørre Laches om kjente krigerstammer som beveger seg under strid om ikke også disse krigerne har mot? Laches må innrømme det. Dialogen med Laches ender opp med at han kommer i sterk tvil om han egentlig fullt ut skjønner hva termen mot rommer av innhold.

Sokrates makter gjennom sin dialektikk å redegjøre for sentrale begreper så langt som det er mulig. I tillegg gjør han kjente offentlige personer, som Laches, oppmerksom på at de mange ganger uttaler seg om ting som de nødvendigvis

ikke har tenkt dypt og grundig nok igjennom. De greske tenkerne skilte skarpt mellom *episteme*: det å ha sikker viten og *doxa*: det å bare ha en mening eller en antakelse om noe. Sokrates var videre overbevist om at dersom en person har innsikt i det som er sant eller riktig, vil denne personen også handle deretter – noe annet vil være i strid med menneskelig fornuft³.

I ovennevnte historie blir vi konfrontert med det dypsindige i gresk tenkning, og som disiplin ikke tas høytidlig nok i dag. Grekerne var av den oppfatning at samfunnet, og derigjennom det enkelte frie menneske, bestod av ulike sjeledeler. Disse var – så og si – kroppslig nedenfra og opp: måtehold, mot, fornuft og til slutt rettferdighet som på sett og vis beskriver eller omskriver helheten og harmonien i de øvrige tre sjeledeler. Litt enkelt sagt vil måtehold (selvbegrensning) være dyden til kjøpmennene; mot er den viktigste dyden for offiseren/ soldaten og klokskap skulle være hoveddyden for de som styrte staten (filosofene). Når det gjelder mot, kan denne dyden deles i to ulike retninger med tanke på et samfunn: mot til de som skal ordne opp i interne forhold, politiet, og mot til de som skal beskytte de ytre grenser: nemlig soldaten eller yrkesoffiseren. I det videre skal vi følge den siste kategori: yrkesoffiseren.

Som vi også kunne lese oss til fra samtalen mellom Sokrates og Laches, er dyden klokskap en viktig

Sokrates, født omkring 470 f.Kr., død 399 f.Kr., var en filosof fra antikkens Hellas som la fundamentet for vestens filosofi, og er blant dens mest innflytelsesrike representanter.

Platon (født ca. 427 f.Kr., død ca. 347 f.Kr.) var en meget innflytelsesrik gresk filosof, som ettertiden kjenner best gjennom hans mange filosofiske dialoger. Han var elev av Sokrates og grunnleggeren av Akademiet i Athen der Aristoteles var elev.

del av det å være offiser. Videre vil det være rimelig å anta at de to øvrige kardinaldyder, måtehold og rettferdighet, er en del av det hele i tillegg til mot.

På sett og vis kan det vel sies at de fire ovennevnte dyder også er nødvendige for en rekke andre grupper, yrker og profesjoner¹. Et slikt utsagn vil det nok i større eller mindre grad kunne argumenteres for. På den annen side vil det vel likevel være til dels enkelt å utelukke en del av gruppene, yrkene og profesjonene på bakgrunn av hva som er sentrale dyder – noe vi skal se på i det videre.

Under utdanning og dannelse av soldater, befal og offiserer

vektlegges det i ulik grad også andre verdier enn de fire dydene som er nevnt ovenfor. Det kan være: målbevissthet, god dømmekraft, ansvarlighet samt det å forstå verdien av å være troverdig og et godt forbilde. Sistnevnte kan oppnås ved det å være ærlig, forutseende, inspirerende og kompetente. Videre øves evnen til fleksibilitet, selvstendighet og initiativ. I denne sammenheng hører også grunnleggende militære verdier som nøyaktighet, properhet og synlighet.

Det er lederne som gjennom sine tanker, holdninger og handlinger inspirerer andre til å leve opp til Forsvarets idealer.

Ledere på alle nivå må derfor sette minst like høye krav til seg selv som til andre – eksempelets makt kan aldri overvurderes.

Det hele skal føre til evne og vilje til å lede og ta raske, krevende og riktige beslutninger. Konsekvensene av å gjøre feil i utøvelsen av vår profesjon kan være store. Beslutninger og handlinger kan i ytterste konsekvens føre til at mennesker dør (unødig), eller i hendelser som får nasjonalstrategisk betydning. Kjerneverdiene som Forsvaret har valgt er derfor: respekt, ansvar og mot. (Tomas Bakke som kadett ved Krigsskolen (nå kaptein i Hæren.)

For å kunne lede militære

operasjoner kreves det lydighet og disiplin. Det gir en særdeles sterk binding mellom den som leder og de som blir ledet, spesielt når det er aktuelt å ta liv eller risikere eget/ andre medsoldaters liv.

Forsvarets egenart er derfor slik at etaten har egne rekruttskoler for soldater og menige; befalskoler for de som skal bli befal og krigsskoler for utdanning av sine yrkesoffiserer. Både måten å utdanne og danne menneskene på er av en slik art at det i svært liten grad kan trekkes vekslers på de sivile skoleinstitusjonene.

Befal og mannskaper trenger Forsvarets kjerneverdier, men disse har ingen verdi i seg selv, om de ikke blir innlært gjennom

øving og praktisering. Forsvarets kjerneverdier omhandler – som tidligere nevnt – også de klassiske dyder. Disse gir per se ingen fasit eller standardsvar, men er likevel materiale for å bygge gode karakteregenskaper. *Karakterbygging* blir derfor det sentrale i offisersdannelsen ved våre krigsskoler spesielt.

I BFOs Prinsipp- og handling-sprogram heter det:

Dypest sett dreier det hele seg om å utdanne offiserer som over tid vinner kunnskap og klokskap og som kan utvise den fremste av alle dyder: rettskaffenhet – det vi si å være rettferdig. Det innebærer å kunne utvise et godt skjønn også i de komplekse og vanskelige situasjonene som kan tenkes å oppstå, enten internasjonalt eller her hjemme. På et vis bør våre utdanningsinstitusjoner og kompetansesentre derfor henlede oppmerksomheten både mot de vitenskapelige fag og de fagområder som stimulerer til å ta riktige beslutninger og utføre hensiktsmessige handlinger gjennom et godt skjønn. Med å utvise et godt skjønn mener vi at offiseren makter objektivt å observere og sette seg inn i en krevende og kompleks helhet på en god måte der vedkommende bruker sin dømmekraft, det vil si en syntese (sammenfatning) av sine kunnskaper, erfaringer, etiske og estetiske forståelse samt sanse-

inntrykk for å ta en selvstendig avgjørelse.

Alt det som er nevnt ovenfor skulle enten hver for seg eller i sum skille yrkesoffiseren fra andre profesjoner og yrker.

I en betenkning som arbeidslivsekspert, professor Henning Jakhelln, utførte for Befalets Fellesorganisasjon (BFO) i 2004 vedr: "Utkast til lov om personell i Forsvaret – forholdet til yrkesbefalslovens stillingsvernsregler", heter det blant annet om bakgrunnen for yrkesbefalets spesielle stillingsvern:

For egen del synes jeg det må fremheves at tjeneste i Forsvaret er av spesiell art, fordi tjenesteforholdet bygger på et grunnsyn om en vidtgående lojalitet til vårt land og vår konstitusjonelle styreform, hvor utdannelsen tar sikte på å kvalifisere befalet til å forsvare landets interesser – om nødvendig med livet som innsats. Utdannelsen innebærer opplæring i å gjøre bruk av makt – om nødvendig i den hensikt å drepe andre mennesker, ødelegge eller beskadige materielle verdier – samtidig som liv og sikkerhet for egne underordnede skal kunne settes i fare så langt som situasjonen tilsier det.

Ytterligere skal befalet utføre sin tjeneste i et organisatorisk underordningsforhold til Forsvarets ledelse, og med plikt til å forflytte seg dit hvor det til enhver tid ansees for å være

hensiktsmessig ut fra Forsvarets interesser.

Sammenfatningsvis er det kanskje mest treffende å si det slik at befalets opplæring og tjeneste består i væpnet konfliktløsning.

Det er altså tale om en svært vidtgående lojalitets- og underordningsplikt, og en tjeneste med et helt bestemt formål.

Samtidig er tjenesteforholdet i utgangspunktet av langvarig art, det skal kunne vedvare gjennom befalets hele yrkesaktive liv; de nødvendige fysiske begrensninger som følger av tjenestens art, er ivarettatt ved de særlig fastsatte aldersgrenser.

Ovennevnte skulle på en klar og tydelig måte skille yrkesbefalet fra andre profesjoner/ yrker sett i et arbeidslivsperspektiv.

Fra et filosofisk ståsted kan vi se Forsvaret i et offerperspektiv der samfunnet er villig til å sette liv og helse til en del av sin befolkning på spill for å sikre eget territorium, selvstendighet, interesser og egne verdier. Flere av samfunnets sterkeste og dyktigste borgere blir i krise og krigstid gitt oppdrag av en art og et omfang som går langt ut over det som normalt er tillatt. Samfunnet suspenderer på mange måter den fine balansen i samfunnskontrakten⁵ og setter offentlig nødvendighet foran individuelle rettigheter. I slike situasjoner blir individets ukrenkelighet langt på vei opphevet ved at samfunnet stiller

helt spesielle krav til enkelte av sine medlemmer. Da regnes det som riktig at en del av befolkningen påtar seg – eller blir beordret til – et uforholdsmessig risikofylt liv, og at de andre godtar dette offeret. Samfunnet nyter senere fruktene av det – hvor enn vanskelig det kan være å rettferdiggjøre dette ut fra normale etiske mål (jf. filosofen Hans Jonas betraktninger rundt offermotiv.)

Ovennevnte betraktninger skulle etter BFOs syn i all sin tydelighet vise at det å være yrkesoffiser er en profesjon som skiller seg klart fra andre profesjoner og yrker i Norge.

1 Yrkesoffiser brukes her som en samlebetegnelse for befal og offiserer, altså ikke termen 'yrkesbefal' som vanligvis benyttes for kategorien befal og offiserer i aktiv tjeneste

2 Mot (tapperhet) (he ander ia): I henhold til Aristotelotes (Nikomanske etikk: II,2; III, 6-9) en holdning vi inntar overfor noe vi frykter, en mellomting mellom frykt (phobos) og selvtilitt (tharre). Dens motsvarende laster går enten for langt eller for kort i forhold til det fryktelige. For lite mot, som en last, tilkommer den som er feig (deilos), noe som kan bero på for mye frykt eller for liten selvtilitt. For mye mot, som en last, innebærer enten manglende frykt - ingen egen betegnelse for denne last på gammelgresk, eller fordi personen har overdreven selvtilitt. I det siste tilfellet kalles vedkommende overilet (thrasus)

3 Sokrates hevder/ slutter at: "Ondskap skyldes mangel på innsikt i det gode" – dvs at forholdet mellom det gode og onde er et erkjennelsesproblem. Det kan avledes tre idéer fra denne påstanden: Den som har kunnskap om det gode, er også god (Premiss 1 (overpremiss)) Ingen gjør med vilje noe ondt (Premiss 2) Det gode mennesket er alltid lykkelig (Premiss 3)

4 Kort fortalt er yrke et arbeid mot betaling; profesjon defineres som at en gruppe med lang utdanning har fått monopol på utøvelse av noen bestemte arbeidsoppgaver (for eksempel lege, jurist, jordmor, offiser). Semiprofesjoner har oppgaver som krever utdanning. Disse har tittelbeskyttelse, men ikke virksomhetsbeskyttelse. Det å oppnå en profesjon ser forsker Tor Halvorsen på som en kunnskapsgruppe som har maktet å transformere sin tillitt til maktrelasjoner og derigjennom erobret et monopol på et arbeidsmarked.

5 Samfunnskontrakt er en term som angir at individet inngår en "kontrakt" med samfunnet knyttet til rettigheter og plikter – uten at det egentlig finnes en slik kontrakt, men en binding som tas for gitt eksisterer mellom individet og staten.

NASJONAL SIKKERHET

F-35
LIGHTNING II

Lockheed Martins F-35 Lightning II er neste generasjon kampfly utviklet gjennom et internasjonalt partnerskap. Vår suksesshistorie innen militær luftfart viser at vi kan styrke det norske Luftforsvaret. Med avansert teknologi og stealth-egenskaper er F-35 det riktige valget for å sikre norsk suverenitet og norske interesser i fremtiden.

NORWAY

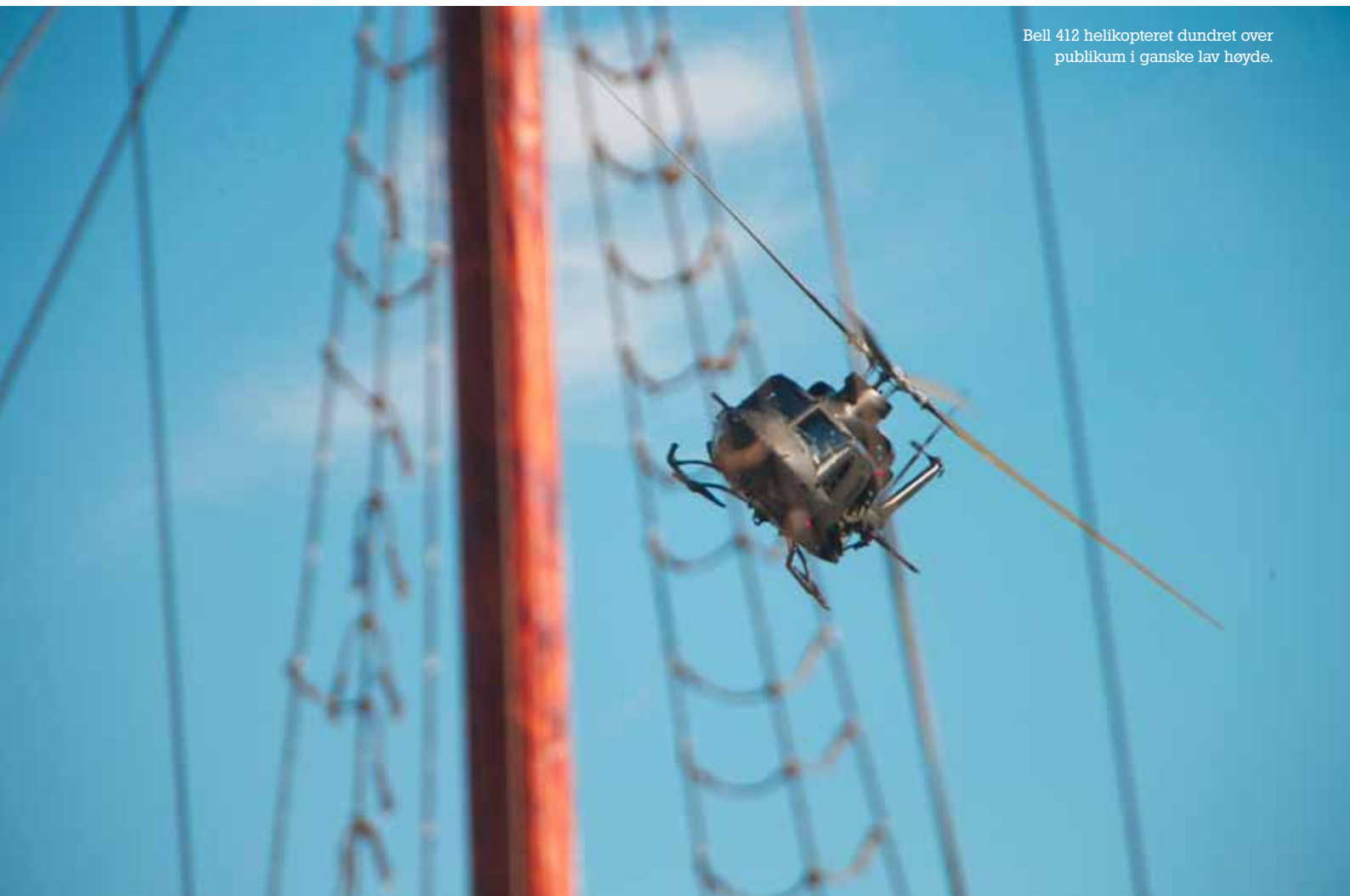
THE F-35 LIGHTNING II TEAM

NORTHROP GRUMMAN   BAE SYSTEMS   PRATT & WHITNEY

LOCKHEED MARTIN

Heftig luftakrobatikk over

Selve avslutningsfesten for Norsk Militær Luftmakt 100 år, ble lagt til Oslo den første helgen i september. Og langt over 100.000 mennesker fikk oppleve et av de mest spektakulære flyshowene gjennom tidene.

Bell 412 helikopteret dundret over publikum i ganske lav høyde.

Av EINAR HOLST CLAUSEN FOTO:
FORSVARETS MEDIESENTER

Flere har nok sett mange av flytypene og akrobatikkøvelsene tidligere, men det var spesielt å få oppleve dette midt i Oslo! Et strålende vær og kulisser som Akershus Festning, Aker Brygge, Rådhuset og et havnebaseng fullt av båter, gjorde flyshowet til en helt spesiell opplevelse. At Luftforsvaret stilte opp med sitt eget musikkorps, og konferansierene Jan Erik Larssen og Asgeir Borgemoen, til å underholde og lede publikum

gjennom en lang flydag, gjorde at alle storkoste seg denne dagen. Senere på kvelden tro Luftforsvaret til med gratiskonsert på Kontraskjæret, med artister som Morten Abel, Mungolian Jetset, Berserk Bastards og Admiral P.

100-års markeringen manifesterter seg på mange måter når et monoplan Bleriot fra 1912, kom putrende inn over havnebasenget, mens piloten i skinnhjelme og skinnjakke vinket til publikum. Test- og displaypilot Eskil Amdal imponerte publikum helt i andre enden av skalaen med sin norske flagg lakkerte F-16, og hva 120.000

hestekrefter kan lage av lyd og fart! Men også hvor manøvreringsdyktig den er, selv med utrolig lav fart. Hovedattraksjonen var vel for de fleste de verdensberømte luftakrobatene i «Patrouille Acrobatique de France». Med utrolig presisjon, fart og halvsbrekkene manøvre, og ofte med røde-hvite og blå røyksøyler etter seg, imponerte de alle!

Både lørdag og søndag hadde Luftforsvaret også stilt ut sitt materiell på Rådhusplassen, inklusive en F-16 og en modell av fremtidens norske kampfly F-35.

Med andre ord nok å se på og glede seg over for både liten og stor. Noe som VIP-tribunen med HM Kong Harald, Forsvarssjef, Generalinspektøren for Luftforsvaret og mange med dem, nok kunne se fra Oslos beste ståplasser på en slik dag.

Luftforsvarets utfordringer ble glemt på en dag som denne, og la oss håpe at dette utmerkede og vel regisserte arrangementet, virket betryggende og rekrutterende på samme tid. Her er noen bilder som gir et godt inntrykk av stemningen.

Oslo!

Over 100 000 mennesker var vitne til avslutningsflyshowet Norsk Militær Luftmakt 100 år.

Flyshow Oslo/Patouille de Swiss imponerte alle i lav høyde og flott formasjon over havnebassenget.

Jan Erik Larssen klarer man ikke å holde unna slike flyshow Her sammen med GIL Finn Kristian Hannestad og entusiasten F 16 flygeren Martin TINTIN Tesli på Rådhusplassen.

Åsleik Engmark og Luftforsvarets musikkorps underholdt også på Rådhusplassen.

Hele Luftforsvaret fikk vist seg frem Her en formasjon med Hercules Orion og Jet Falcon.

Fly og materiell sto utstilt i hele havneområdet. Foto Kristina Kinne.

KLAR TIL
STRID?

Offisiell etablering av

Jørstadmoen, eller populært kalt «sambandsmoen», var naturligvis arena for den offisielle åpningen og markeringen av at vi nå har fått en ny forsvarsgren – Cyberforsvaret/CYFOR.

TEKST & FOTO: EINAR HOLST CLAUSEN

Tirsdag den 18. september ankom Forsvarsminister Espen Barth Eide og stabssjef i forsvarsstaben viseadmiral Finseth, en fullsatt hall der over 300 inviterte gjester allerede var på plass. Sjefen for CYFOR, generalmajor Roar Sundseth holdt åpningstalen, men hadde fått hjelp av den ikke ukjente TV-vert og programleder Haddy N'jie, for å gjennomføre det velregisserte «showet».

Med seg denne dagen, hadde Sundseth brigader Kurt Pedersen, som orienterte om kompetanse, utvikling og operative leveranser, og NK CYFOR flaggkommandør Sverre Engeness, som foredro om kompleksiteten i oppdragene, og det som er en av primæroppgavene, nemlig å sikre forsvarsets evne til å muliggjøre og sikre nettverksbaserte operasjoner, internt og innen NATO. Oberstløytnant Bjarte Malmedal informerte på en annen side om å forsvare seg ute i denne elektroniske verden. I det digitale rom finnes det alt fra hackere, småskurker og etterretnings-elementer, som ikke alltid har gode hensikter. Derfor er det en

stor utfordring å sikre og beskytte blant annet Forsvarets beslutningsprosesser. Vi snakker ikke bare om å tilsnike seg- og stjele eller ødelegge informasjon, med også bevisst manipulering av informasjon, ble det sagt fra talerstolen.

Egen forsvarsgren?

Hva angår å kalle CYFOR for en forsvarsgren, så kan det virke som om Forsvarsdepartementet er noe avventende, fordi her ligger det noe uavklart i forhold til om Sundseth nå skal kalles generalinspektør. CYFOR er jo til stede over det ganske land, med oppdragsportefølje for hele Forsvaret. CYFOR har i dag 1.100 ansatte, og et budsjett på over 2,5 milliarder kroner, en svært viktig og ikke ubetydelig virksomhet i Forsvaret.

Økende cybertrussel

Cybertrusselen er stadig økende, og det er derfor viktig å ha sikre systemer, som kan detektere og motstå de 100-vis av daglige «angrep» utenfra. Her er det snakk om nødvendigheten for døgkontinuerlig kontroll, samt det faktum at CYFOR alltid må tilstrebe og ligge i forkant av

utviklingen. For digitale trusler er den raskest voksende trusselen i dag. Så er også over 75 % av befolkningen bekymret for digitale angrep, dette i følge Forsvarets innbygger-undersøkelse i 2012. Forsvaret og samfunnet for øvrig er avhengig av dedikerte og dyktige ansatte for å takle slike trusler. Roald Sundseth orienterte om at de nå tilnærmer seg ungdom i dataspill-verden. Dette på, for eksempel de store dataspillmessene som arrangeres. Her møter vi personer som bruker svært mye av sin tid på elektronikk og tilstedeværelse i den elektroniske verden, og som sitter på mye kunnskap. De kan like gjerne bli fremtidens ansatte i Cyberforsvaret, sa han.

Full omvisning

Etter offisielle taler, orienteringer og lett underholdning, ble Barth Eide og Finseth geleidet rundt til

flere stasjoner i leiren, der skoleelever fortalte om materiell og systemer de utdannes på. Barth Eide tok seg god tid til å prate med elevene, før nettverksbasert forsvar ble demonstrert for publikum på jorden utenfor skolebygningen. Et lag ble angrepet av en fiende, og gikk til motangrep med kontinuerlig kommunikasjon med sin avdelingssjef på sambandet. Det ble opprettet kontakt med en F-16 ved hjelp av link-16, og jagerflyet ble dirigert inn mot det fiendtlige målet. Alt ble overført på storskjerm, og vi kunne se flygerens skjerm bilde av målet. Fienden ble selvfølgelig nedkjempet, markert med en sprengladning som var så kraftig at det blafret i klærne, og de nærmeste kjente kraftig varme slå imot. Alt i alt og med andre ord, en vellykket militær dag på Jørstadmoen.

Cyberforsvaret

Fremtidig Forsvar

Forsvaret løser alle oppdrag, nå sist tydeliggjort ved Forsvarssjefens (FSJ) ord i forbindelse med avslutningen av oppdraget i Faryab provinsen i Afghanistan. Flyttingen derfra og overlatelse av ansvar til de norsktrenede styrkene i provinsen

viser den suksess de norske styrker har hatt i området. Dette hadde ikke vært mulig uten en god grunnkompetanse ervervet over mange år. Vi må ikke tro at det er den erfaringen og kompetansen norske soldater og befal har ervervet i Afghanistan selv som har gjort den norske suksessen mulig. Dette har etter hvert vært et viktig bidrag, men grunnlaget er lagt ved Forsvarets egne utdanningsinstitusjoner, befalsskoler, krigsskoler og stabs studier.

Oppgaveløsningen i Afghanistan, ved grensevakten, i kystvakten og i nasjonale oppdrag ellers er først og fremst et resultat av lange tradisjoner ved våre skoler og kurssetter. En kjerneaktivitet i Forsvaret for å produsere Forsvarets viktigste output; **Kompetanse**.

BFO er av den oppfatning at utdanningsordningen vi har hatt i lang tid, ved skiftende befalsordninger og regimer, enten som en del av mobiliseringsforsvar eller nå i Innsatsforsvaret har vært den faktoren som mest har bidratt til det nasjonale forsvaret. Det faktum at utdanningsinstitusjonene har fått utvikle seg gjennom skiftende tider over faktisk flere hundre år har vært med på å utvikle et høyt kompetent befal som har ivaretatt rollen som troppesfører under krevende forhold, hold moralen oppe i flankemarsjer og seilt fartøy i vanskelige forhold, enten i Barentshavet eller i Adenbukta. Sågar har mange fått prøve seg i rollen som den «strategiske» soldat med eneansvar over Libya med oppdrag om å levere ild på avstand i kombinasjon med ansvaret for å beskytte sivilbefolkningen på bakken. Alle denne rollen er trent og utviklet under rammer der det har vært anledning til å trene og øve, prøve og feile og deretter kjenne på mestring av rollen som befal med makt og myndighet.

Alt det ovenstående gjøres mulig i utdanningsinstitusjoner som ikke bare fokuserer på leveranser og kostnader, studiepoeng og relevans. Trygge og forankrede skolemiljøer gir Forsvaret anledning til å utvikle hele mennesker med perspektiver. Tilegnelse av kunnskap har gått hånd i hånd med begreper som dannelse og verdier, etikk og moral. Dette har og er fortsatt det unike med Forsvarets skoler. Dette må vi bevare! Ikke i betydningen av å sementere, men velge å ta med oss samfunnsverdien av et system som skal forvalte et krevende oppdrag på vegne av fellesskapet.

BFO er bekymret for at motivasjonen for det pågående kompetansearbeidet i for stor grad dreier seg om årsverk og økonomi og ikke de egentlige verdiene som ligger implisitt i utdanning og kompetanse utviklet i tråd med Forsvarets behov. De fagmilitære institusjoner må bevares og videreutvikles til det beste for Forsvaret. BFO mener at Befalsskolene må videreføres, Tre krigsskoler må videreføres og stabsskolen må videreutvikles og gjøres til en mulighet for alle. Alle disse perspektivene er fremtidsrettet og vil virke i samme retning ift målet om bedre strategiske kompetansestyring og utvikling av en moderne kompetanseorganisasjon. Samtidig vil skolene som merkevare tiltrekke, beholde og utvikle befal både i en kvantitativ og kvalitativ dimensjon.

BFO har med interesse gått gjennom neste års Forsvarsbudsjett. Gjennomgangstenen fra regjeringen er høyere prioritering av Forsvaret med økte bevilgninger til fornyelse av materiell og EBA. Mange kapasiteter skal utvikles og vedlikehold av EBA trengs sårt på mange steder. I tillegg skal økte bevilgninger føre til økt operativ evne og høyere aktivitetsnivå. BFO er noe skeptisk til lovnaden om økte bevilgninger når det først og fremst ser ut til å dekke tidligere lovnader og er i stor grad basert på interneffektivisering i etaten. Altså gevinster tatt ut på forhånd. Det som bekymrer mest ved budsjettet er de manglende signaler ved den driftskostnadsveksten vi ser nå og i fremtiden. Dette sies det lite eller ingenting om, dette er den umiddelbare utfordring i 2013. Vår konklusjon er at befalet skal bære ytterligere belastninger for å sikre balanse i budsjettene. Vi har sett flere kreative løsninger tidligere, gjennom unødige gradsnettrekk og den dårlige forvaltningen av «Ledende avtalen». To alen av samme stykke og representerer en utvikling vi ikke kan akseptere. Våre medlemmer har båret nok av Forsvarets økonomiske bekymringer på sine skuldre. Vi krever mere driftsmidler og ikke minst høyere kompensasjon, enten som lønn eller som høyere kompensasjon for unntaksaktiviteter som feks vakt og øving.

BFO forventer at Forsvarets ledelse tar denne situasjonen på alvor og løser denne utfordringen i de pågående ATF forhandlingen og ikke minst i den nært forestående evaluering av ledende-avtalen. Det vil ikke være nok nå å peke på avtaleteksten i seg selv, vi forutsetter at også forvaltningen av avtalen får en gjennomgang og fører til reelle endringer og bibehold av rettmessig lønn for de som omfattes av «Ledendeavtalen».

Forsvarsbudsjettet må snarest bringes til et nivå der det er balanse mellom drift og investering og som setter etaten i stand til å drive forsvarlig forvaltning av sine personellressurser

Eivind R. Solberg
Leder

**Ett yrke
– én organisasjon!**

HVA MENER FORSVARET OM LØNNSDANNELSE I EGEN ETAT?

BFO får stadig tilbakemeldinger fra medlemmer om lønn og lønnsnivået i Forsvaret. Svært mange, og stadig flere av kommentarene går i retning av hvorfor orker vi å fortsette med dette?

Det er ikke mange BFO prater med som ikke uttrykker at de trives med jobben i Forsvaret, og at jobben gir masse positivt. «Jobben er utfordrende, det er inspirerende å jobbe med så mange, så gode kollegaer» er vanlige formuleringer, så langt alt vel. Så kommer samtalen inn på lønn og lønsspørsmål. Da endrer det verbale uttrykket seg dramatisk, og de fleste kommer med uttrykk som ikke kan settes på trykk i dette bladet.

«Hvorfor gjelder ikke hovedtariffavtalen for oss» er en påstand som dukker opp oftere og oftere. Hvor var vi for 30 år siden når vi sa at vi var ute på øvelse, eller om bord i et fartøy, at store deler av døgnet er hvile?

Forsvarets ansatte er og har alltid vært en svært lojal arbeidstakergruppe som ofte nærmest har brukket ryggen for å stå på pinne og være gripbar for Forsvarsledelsen, lenge før dette uttrykket ble et moteord. Mange har gjort dette i «visshet» om at Forsvaret har lønnet sitt personell på et akseptabelt nivå. Dette er i ferd med å endre seg, Forsvarets bevisste utnyttelse av denne lojaliteten har etter hvert strukket strikken så langt at fler og fler velger å slutte, noe som blant annet innslag fra Sjøforsvaret den siste tiden viser så klart.

Spørsmålet blir da: Hva tenker Forsvaret? Hva er den store planen om ønsket status for Forsvarets personell. Bruker man den til tider nesten utslitte metaforen «Personellet er Forsvarets viktigste ressurs» og forsøker å finne den igjen i Forsvarets masterplan om lønnsutviklingen da begynner vanskene. For det

første fremstår det som svært vanskelig å finne denne «Forsvarets masterplan» om lønnsutvikling, og for det andre er det til tider vanskelig å finne holdepunkter for at alle festtalters høydepunkt blir vektlagt i særlig, eller om i det hele noen grad.

BFO er i forhandlinger med Forsvaret om ny arbeidstidsavtale for tiden. Siden forhandlingene ikke er avsluttet er det ikke mye man kan skrive om derfra. Det er allikevel grunn til å anta at, da det i skrivende stund er forhandlingspause for å avklare spesielle problemområder på ledelsesnivå, partene ikke er i flytsonen. Vil Forsvaret i utarbeidelsen av en ny arbeidstidsavtale ta inn over seg at når ATM ble innført var dette en midlertidig ordning i påvente av at Forsvaret skulle tilpasse seg bestemmelser mer i tråd med resten av samfunnet. Vår særegenhet vil gjøre at vi nok aldri vil få noen standard arbeidstid, og det er heller ikke målet. Men som tidligere nevnt begynner mange av forvarets personell å bli lei av å stå med lua i hånda og vente på at arbeidsgiver skal se at de ofrer svært mye i sin iver etter å gjøre en god jobb.

Det er i denne konteksten at Sjef Forsvarsstabens tale til BFO og NOFs felles lederkonferanse i mars i år, om pliktetikk og vanskeligheter med å forsvare befalets høye inntekt, stadig dukker opp når man i BFO samtaler om dette temaet.

***Ett yrke
– én organisasjon!***

OMSTILLINGSBREV NR 6/2012

Dette omstillingsbrevet vil for det meste ta for seg Forsvarsbudsjettet for 2013, et budsjett som i stor grad er en flat videreføring av årets budsjett. Det er lett å la seg begeistre av at enkelte får en styrking av budsjettet, men kanskje ikke like greit når man i hovedsak må finne innsparinger for økningen hos seg selv.

Forsvarsbudsjettet år for år

Det er en krevende øvelse å se hvordan forsvarsbudsjettet reelt utvikles fra år til år. Man skulle jo tro at man kunne ta den ene proposisjonen og sammenlikne med den andre og se differanser, slik er det bare ikke. Som grunnlag for våre merknader har vi hentet inn uttalelser fra Lederen av Utenriks- og Forsvarskomité, inneværende års forsvarsbudsjett og kunnskapen om hva Forsvaret selv har fremført. BFO presiserer at våre merknader er relatert til budsjettet for Forsvaret og ikke Forsvarssektoren. Årets forsvarsbudsjettet er på kr 42.2 mrd en økning fra i fjor med kr 1 660 mill, men som dere ser nedenfor stemmer ikke dette og det gjør det krevende å lese budsjettet.

Fakta om de store tall

Forsvarsbudsjettet øker med kr 1 698 mill. ifh til saldert budsjett for 2012. Av dette utgjør kr 1 255 mill. lønns- og priskompensasjon for 2013, kr 143 mill. i andre tekniske endringer. Totalt kr 300.1 mill som en reell bevilgningssøkning, som sammen med interneffektiviseringen på kr 165 mill. og innsparing på kr 102 mill. som følge av reduksjon av Afghanistan, gir en samlet styrking av forsvarssektoren på 568 mill kr. Driftsandelen av forsvarsbudsjettet foreslås til kr 31 373 mill, en reell nedgang på kr 61.4 mill. Interneffektiviseringen på kr 165 mill bidrar til en faktisk økning av driftsbudsjettet på om lag kr 103 mill. Investeringsbudsjettet får en reell økning på kr 361 mill.

Vinnerne i budsjettet er Forsvarsdepartementet, med en økning på 13.5 %, Nasjonal sikkerhetsmyndighet med en økning på 36.4 %, Etterretningstjenesten med 11.7 % og redningshelikoptertjenesten med 9.4 %. Taperne er Heimevernet

F-16 skal erstattes med F-35. Man begynner nedbetalingen i 2013.

med -1.4 %, Forsvarets logistikkorganisasjon med -11.8 % Norske styrker i utlandet blir redusert med 5.8 %. Nye kampply henter sin bevilgning hovedsakelig fra ikke forbrukte investeringsmidler.

En utfordring er at de postene Stortinget skal vedta for 2013, divergerer i betydelig grad ifh til de tall som står i tilsvarende tabell fra budsjettåret 2012. Det er vanskelig å se at dette stemmer med de økninger som regjeringen har oppgitt. Sier ikke at det er feil, men vanskelig og dette krever en nøyere gjennomgang.

Hovedprioriteringer i 2013

Av tall som fremkommer i budsjettet går mesteparten av økningen til andre deler i Forsvarssektoren, enn til Forsvaret. Den reelle økningen på kr 300.1 mill. fordeler seg som følger:

- Kr 191.6 mill til sikring av Statsministerens kontor og Fors-

varsdepartementets lokaler

- Kr 18.7 mill til økte driftsutgifter som følge av at Statsministerens kontor har flyttet inn i Forsvarsdepartementets bygning
- Kr 36.6 mill. til Nasjonal sikkerhetsmyndighet for tiltak for økt beskyttelse mot digitale angrep og til å veilede virksomheter med beskyttelsesverdige objekter.
- Kr 8 mill for å utvide helikopterberedskapen på Rygge til også å omfatte håndhevelsesbistand til politiet.
- Kr 45.2 mill. i netto økning av inntekter i Forsvaret mot tilsvarende økning av utgifter.

Andre økninger i Forsvaret

De frigjorte midlene som følge av effektivisering (kr 165 mill), samt som følge av nedtrapping i Afghanistan (kr 103 mill) brukes i Forsvaret, totalt 268 mill kr. Disse pengene er fordelt som følger:

- Kr 97.1 mill. til Hæren (Økt operativ evne og tilgjengelighet,

innsatsevne og kvalitet)

- Kr 87.2 til Sjøforsvaret (Innfasing av nye systemer med betydelig operativ slagkraft og økt tilstedeværelse i Nord)
- Kr 83.8 mill til Luftforsvaret (Innfasing av nye kapasiteter og styrket helikopterberedskap på Rygge)
- Kr 20 mill til Heimevernet (Mer trening og øving og styrket kompetanse blant befalet gir økt operativ evne)
- Kr 68 mill i økt styrkning av Etterretningstjenesten

En faktisk reduksjon til Kystvakten på kr 15.4 mill kr, men dette skyldes hastekjøp av Nornen-klassen i 2011 for nærmere kr 500 mill. og derved reduserte driftsutgifter på ca kr 15 mill.

I sum utgjør dette kr 322.7 mill. noe som er en differansen på FDs egne tall på 54.7 mill kr. Her er det åpenbart noe i tallmaterialet som ikke er klart, med mindre dette representerer

nedgangen i driftsbudsjettet på kr 61.4 mill. men heller ikke det gir mening.

Investeringsbudsjettet (kr 10 851 mill)

Materiellinvesteringer økes med Kr 328.5 mill til 8 779.4 mill.

- Investeringene i Hæren omfatter anskaffelse av pansrede kjøretøykapasiteter, med oppgradering av Hærens CV-90 som det klart største. I tillegg anskaffes fjernstyrte våpenstasjoner og automatiske granatkastere.
- I Sjøforsvaret vil betydelige summer benyttes ifm leveranser av korvetter, nye maritime helikoptre til Kystvakt og fregatt, samt videre oppdatering av ubåter. Det er planlagt med vesentlige utbetalinger til sjømålsmissiler og fregatter.
- I Luftforsvaret vil oppgraderingen av F-16 kampfly og P-3 Orion dominere., sammen med oppdateringen av utskytningsplattformen til NASAMS II.
- Innenfor logistikkområdet blir det større utbetalinger til anskaffelse av nytt logistikk- og støttefartøy. Det anskaffes også etableringsmateriell. Oppgraderingen av ABC søke- og påvisningspanservogner for å bedre vognenes kapasitet og beskyttelse fortsetter. Innenfor programområde spesialstyrker og soldatsystemer utgjør anskaffelse av våpen, bekledning og utrustning de største postene.

Kampfly med baseløsning får en bevilgning på kr 1 851 mill. som går til delutbetalinger for anskaffelse av fire F-35 til treningsformål, felles programmeringslaboratorium i USA, våpenutvikling (JSM og 25 med mer flyammunisjon), utgifter for å delta i det flernasjonale programmet, samt utredninger. Regjeringen tar sikte på fremme forslag til vedtak knyttet til de første flyene i hovedleveransen, og vedtak om videreutvikling av JSM.

Eiendom, bygg og anlegg (EBA) investeringer (Kr 2 071.5 mill)

EBA investering øker med kr 66.1 mill. Nettoøkningen skyldes slutføringen av sikringstiltak på Akershus Festning mht

Statsministerens kontor og Forsvarsdepartementet.

- Helikopterbasen på Bardufoss med et detasjement på Håkonsvern prosjekteres i 2013.
- Garnisonen i porsanger får to nye grensestasjoner. Man starter byggingen i Sør (Svanvik) og forbereder den i Nord (Storskog) i 2013.
- Det skal investeres i boliger og forlegninger i Indre Troms og Finnmark. Det brukes betydelige summer på å opprettholde standarden på Forsvarets EBA.
- Fire store prosjekter over kr 100 mill: Utbedring av hovedrullebane på Andøya og flyplassdekke, Bardufoss mannskapsforlegning, Bardufoss kjøkken og messebygg og bygging av ny kai ved Namdalseid. Forsvaret skal bygge for totalt kr 710 mill i Nord-Norge.
- Ørland tilføres kr 41 mill. i første rekke for å starte forberedelsene til etableringen av ny kampflybase
- Jørstadmoen får 45 millioner til bygging av nye befalsforlegninger og fritidsmesse.

Miljøtiltak.

Regjeringen foreslår å bruke kr 77 mill. til rydding av skyte- og øvingsfelt og kr 50 mill. til miljøsanering av havner.

Beskrivelse av hovedprioriteter

Nedenfor gis i kortform regjeringens hovedprioriteringer i budsjettet. Nordområdene er regjeringens freste strategiske satsningsområde, med Bodø som tyngdepunktet for ledelse av Forsvarets operative virksomhet.

Luftforsvaret (Kr 4 299 mill)

Luftforsvarets budsjett styrkes med kr 84 mill. Generalinspektør m/stab skal flytte fra Rygge til Reitan og luftforsvaret skal ledes/videreutvikles derfra.

- Det etableres en fremskutt operasjonsbase for kampfly på Evenes.
- Luftforsvarets kontroll og varslingskole flyttes til Sørreisa.
- Hovedbasen for helikoptervirksomhet, herunder de nye maritime helikoptrene er lagt til Bardufoss, med et detasjement på Håkonsvern. Hvor mye som blir klart i 2013 er uklart.
- Aktivitetsnivået for øvrige

flytyper, kontroll og varsling, luftvern og drift av baser og stasjoner i Luftforsvaret videreføres i 2013.

- Ett C-130J transportfly forblir i Afghanistan også i 2013. Transportflyet som styrtet er erstattet og må oppdateres, men kan allikevel brukes til enkelte oppdrag i 2013.
- En levetidsforlenget Lynx vil sikre en begrenset støtte til Kystvakten ut 2013 og i 2014.
- I 2011 ble det etablert en midlertidig helikopterberedskap på Rygge med Bell 412-helikoptre som kunne yte administrativ bistand til politiet. Denne gjøres permanent og det tilføres kr 8 mill. slik at oppdraget også omfatter håndhevelsesbistand til politiet.
- Innføring og driftssetting av maritime helikoptre og transportfly starter i 2013.

Utvikling av Hæren (Kr 5 607 mill)

- Hærens budsjett styrkes med kr 97 mill. GIH m/stab er etablert i Troms. Panserbataljonen styrkes og 2.bataljon videreføres med en ny innretning. Støtteelementene videreføres i Troms. Fokus i 2013 vil være 2.bataljon, men

gjennomføringstakten vil være avhengig av frigjøring av merutgifter til styrkene i utlandet.

- Det bygges mannskapsforlegning, kjøkken og messebygg i Bardufoss, samt boliger i Indre troms og Finnmark

Utvikling av Sjøforsvaret (Kr 3 610 mill)

- Sjøforsvarets budsjett økes med kr 87 mill. Sjøforsvaret styrkes ved innfasing av nye fartøyer ved at Korvetten KNM Gnist leveres mot slutten av 2012 og KNM Skjold leveres tilbake etter oppdatering i 2013.
- Sjøforsvaret får 2 stk Reine-klasser fartøyer hvorav ett benyttes som navigasjonsfartøy for Sjøkrigsskolen og ett tilføres Kystvakten. Overføringen skjer pr. 1.januar og vil medføre at HV

ikke er i stand til å drive oppøving av strukturen i 2013, med mindre Sjøforsvaret og Heimevernet finner en praktisk løsning.

- Sjøforsvaret skal i 2013 stille ett mineryddingsfartøy på beredskap for NATOs hurtige reaksjonsstyrke og delta i Standing NATO Mine Counter Measures Group med to fartøyer i fire måneder.
- Ledelse av Kystvakta er lokalisert til Sortland. Kystvakten får en stk Reine-klassen fra Heimevernet og vil i 2013 seile ni fartøyer i ytre Kystvakt og fem i indre Kystvakt. Inntil nye maritime helikoptre er anskaffet vil Kystvakten ha en redusert operativ evne, selv om man bruker betydelige midler til en ekstra levetidsforlengelse av Lynx-helikopteret.
- FD mener at Kystvakta totalt sett øker patruljevirkomheten i 2013 ifh til 2012. Det nye fartøyet som ble omtalt i fjorårets budsjett er ikke omtalt, med mindre FD allerede i fjor mente at det var Reine-klassen som skulle over til Kystvakten.

Forsvarets Logistikkorganisasjon (FLO Kr 2 044.6 mill)

- FLO skal videreføre leveransenivået i 2012, herunder leveranser knyttet til Vertslandsstøttebataljon, strategisk sjø- og lufttransport.
- FLO og andre fellesavdelinger i Nord, videreføres med nødvendige tilpasninger, som konsekvens av andre strukturendringer. Avhending av langtidslagret kystartilleristruktur skal være ferdig i 2013.
- FLO skal øke materiellinvesteringsnivået, med en kraftig økning av utbetalingene til nye kampfly. Kostnaden skal i hovedsak tas innenfor forsvarbudsjettet frem til 2021. Så langt har man frigjort i overkant av 11 mrd kr av et budsjett på 60 mrd kr til kampfly med baseløsning ved å kutte, redusere eller forskyve planlagte prosjekter. Hoveddelen av materiellinvesteringene i 2013 vil gå med til å videreføre påbegynte prosjekter. I revidert nasjonalbudsjett ble det opprettet et eget kapittel for nye kampfly med baser. Ubrukte

investeringsmidler i 2012 kan benyttes til framtidige utbetalinger til kampflyanskaffelsen. Totalt brukes 1 851 mill kr til kampflyprosjektet i 2013. Mye av disse midlene er ubrukte investeringsmidler fra siste år.

Heimevernet (HV Kr 1 093 mill)

HV får øket bevilgningen med 20 mill, som inkluderer egne effektiviseringstiltak. Dette muliggjør økte trening og øving av områdestrukturen.

Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM Kr 177 mill)

NSM styrkes med kr 43 mill. for å øke evnen til å møte trusler i det digitale rom, herunder IKT-sikkerhet på tvers av samfunnsektorene.

Internasjonale bidrag (Kr 1 162.5 mill)

- Nedtrapping av vårt Afghanistan bidrag skjer i samsvar med en vedtatt plan mellom den Afghanske regjeringen og NATO, ved at ansvaret overføres til afghanske myndigheter provins for provins. Omdisponeringen gir en innsparing på kr 102.8 mill.
- Norge trakk seg ut av Faryab-provinsen i september 2012 og vårt hovedbidrag i 2013-2014 vil være kraftsamlet i Mazar-e-Sharif og Kabul med om lag 260 personell.
- Norge skal fortsatt bidra med stabsoffiserer til ISAFs kommandostruktur, mentorer til den Afghanske hæren, politiet og instruktører til hærens bransjeskoler for ingeniører og samband.
- Så lenge reduksjon av styrker og hjemsending av materiell foregår, opprettholdes en betydelig kapasitet hos National Contingent Commander (NCC) og nasjonalt støtteelement (NSE).
- Luftforsvaret skal støtte med et C-130J transportfly i første

kvartal 2013, med mulighet til forlengelse i tre måneder.

- Spesialstyrkebidraget i Kabul for mentorering fortsetter i 2013. Norge vil i tillegg videreføre tilpassede bidrag til ulike andre operasjoner innenfor rammen av NATO, FN og EU.

E-tjenesten (Spesielle driftsutgifter Kr 1 115.2 mill)

Etterretningstjenesten styrkes med kr 68 mill. for å styrke den tekniske, operative og personellmessige kompetansen som følger av den teknologiske utviklingen. I tillegg til å følge internasjonale islamistiske nettverk, skal tjenesten i større grad følge høyreekstreme miljøer i et Europa, preget av stadig mer sosial og økonomisk uro.

Personellområdet

Forsvarssektorens kompetanseutfordringer skal videreutvikles gjennom å tiltrekke, rekruttere, utvikle og anvende rett personell med rett kompetanse. Forsvaret anvender og produserer, i dag, kompetanse for å løse et bredt spekter av løpende oppgaver nasjonalt og internasjonalt. Personellområdet har ikke vært gjenstand for en tilsvarende omstilling som forsvarssektorens struktur, kapasiteter og styringsform forøvrig.

Et moderne nettverksbasert innsatsforsvar opererer en lang rekke unike og kompliserte systemer som stiller høye krav til operatørens kompetanse og krever kontinuitet i mange funksjoner. Dette krever omstillingsdyktige arbeidstakere og kompetansesmessig mangfold blant de ansatte. Endrede oppdrag kan medføre ny type kompetanse og Forsvaret må tiltrekke seg nye grupper og kategorier i samfunnet med ulik utdannings- og erfaringsbakgrunn. Hva alt dette og mer til betyr, vil bli synliggjort i en Stortingsmelding, som regjeringen legger frem ved årsskifte.

Felleskapasiteter

Øvrige felleskapasiteter som Forsvarets sanitet (FSAN), Cyberforsvaret og Forsvarets høyskole skal videreføre leveransene på samme nivå som i 2012. Forsvaret skal fortsatt satse

på Forsvarets spesialstyrker og FSJen er gitt i oppdrag å utrede framtidig beredskap og tiltak for å sikre best mulig operativ effekt.

Forsvarets operative hovedkvarter (3 112.2 mill)

Forsvarets operative hovedkvarter viderefører ambisjonsnivået fra 2012. I 2013 skal det gjennomføres flere mindre fellesoperative øvelser for kr 300 mill., det blir ingen tradisjonell vinterøvelse. Planleggingen av et fremtidig luftoperasjonssenter på Reitan påbegynnes i 2013.

Kulturvirksomheten (Kr 263 mill)

Kulturvirksomheten får økte bevilgninger til Grunnlovsjubileet 2014. Norsk Militær Tatto gjennomføres ikke i 2013. Aktiviteten på forsvarsmuseet og forsvarets musikk videreføres på samme nivå som i 2012. Vedlikehold av festningene videreføres i 2013.

BFO avslutningskommentar

Forsvarsbudsjettet er et flatt, videreført budsjett, som vil medføre at vi i tiden som kommer, vil oppleve at Forsvarets ledelse, vil presse igjennom omstillings- og effektiviseringstiltak på kortest mulig tid. Desto senere tiltakene iverksettes, desto større konsekvenser får det for helheten. I så måte krever BFO, gitt at forsvarsbudsjettet trumfes igjennom, at de ansatte, gjennom sine organisasjoner tas med tidligst mulig i prosessen. Der lov- og avtaleverk skaper utfordringer, må vi i fellesskap finne løsninger som ivaretar Forsvarets behov og den ansattes rettigheter.

ragnar.dahl@bfo.no

55 ÅR SOM BFO!

Den 11. september gratulerte vi alle BFOere med dagen! Det er på denne dagen nemlig 55 år siden Befalets Fellesorganisasjon i så dagen lys, og ved stiftelsen 11. september 1957, representerte BFO i alt 11 bransjerettede organisasjoner.

Særlig innen Hæren og Sjøforsvaret var organisasjonene mange. Det sier seg selv at dette både var en uoversiktlig, tungrodd og tidvis lite effektiv organisasjonsform. Medlemstallet den gang var ca. 5. 200. En drivkraft for etableringen av BFO var kongstanken blant majoriteten av befalet like etter krigen: «Organisasjonsmessig samling og samarbeid til beste for befalet og Forsvaret». I dag har BFO ca. 10.000 medlemmer, fra pensjonister og befalsskoleelever til generaler og admiraler.

Tekst og foto: JimmyB

BFO REGIONSSSTYREMØTE I NORD-NORGE

Det tredje regionsstyremøtet for BFO Region Nord-Norge ble avholdt i Lakselv torsdag 20. september til fredag 22. september 2012.

Regionsstyret var denne gangen inne på en rekke viktige temaer. Ett av disse er å få på plass partsnivået i forhold til flere større utbygginger som skjer i våre garnisoner. Etter omorganiseringen til 21 driftsenheter i Forsvaret har dette partsnivået blitt noe skadelidende. Dette har BFO Region Nord-Norge tatt opp skriftlig med de største driftsenhetene slik at vi kan få en reell innflytelse på forhold angående kvarter, parkering og andre leirmessige forhold av stor betydning for befalet.

Videre ble det under møtet helt klart at det fortsatt er slik at arbeidsgiver på flere steder utnytter både kurs og øvelse i arbeidstiden (ØIA) for å spare penger. Det som skjer er at arbeidsgiver ved å gjøre dette tøyser grensene i arbeidsmiljøloven og de handler utenfor det som er intensjon i de avtalene som er inngått. BFO Region Nord-Norge vil love at vi vil følge opp slike overtramp og ta dette direkte med lokale og litt for oppfinnsomme arbeidsgiverrepresentanter. BFO Region Nord-Norge ber de tillitsvalgte om å være våkne når arbeidsplaner skal drøftes, og ikke gå med på planer som tøyser grensene. Er det for lite penger må heller aktiviteten reduseres, eller arbeidsgiver må sørge for å få budsjettreguleringer som gjør at aktivitet kan avvikes som planlagt.

BFO Region Nord-Norge registrerer at ved en rekke avdelinger er det mange av våre medlemmer som ikke fått medarbeidersamtaler eller tjenesteuttalelser. Dette påvirker arbeidsmiljøet på en negativ måte. BFO Region Nord-Norge mener at medarbeidersamtaler danner grunnlag for riktige tjenesteuttalelser. Gjennomføres medarbeidersamtaler samvittighetsfullt vil en rekke klager på tjenesteuttalelser unngås og grunnlaget for et bedret arbeidsmiljø vil dermed være lagt.

Positiv tilbakemelding!

Regionen er opptatt av våre medlemmers ve og vel og i sammenheng med bestrålingen av KV Nordkapp vil BFO Region Nord-Norge si at her var oppfølgingen av KV Nordkapp en positiv sak. Da tenkes det spesielt på KV-stabens innsats overfor den enkelte som ble rammet. En forutsetter at det gode arbeidet fortsetter gjennom kommisjonsarbeidet og videre fremover til at alt er avklart. Videre ble det på møtet også tid til hyggelig sosialt samvær, og det gis spesielt honnør til lokalforeningsleder Jan Arne Jakobsen og de ansatte ved Lakselv hotell for god tilrettelegging og service i så måte.

*Tekst: OTV Gunnar Lie Eide
Foto: Jan Arne Jakobsen*

ELEVORIENTERING VED HVBS PÅ GP

Lars Andreas Irgens har avholdt elevorientering ved Heimevernets befals-skole (HVBS) på GP. Som vanlig var det "gentlemans agreement" mellom NOF og BFO om å bruke halve tiden hver, samt ha en felles spørsmålsrunde. Elevene fikk også bruke tid til å gå mellom de to organisasjonene for å stille spørsmål. Som vanlig ved slike anledninger var det stor interesse og mange gode spørsmål. Saker som politisk uavhengighet, forsikringsordninger, stipendordninger og hvordan de kan forvente å få hjelp som sto i sentrum. Videre ble det vist stor interesse for den kommende BESO høstkonferansen og den medbestemmelse den representerer.

BFO, som har fulgt denne skolen tett de siste årene har registrert den gode kvalitet som har utviklet seg ved skolen. Dette har sin helt klare årsak i god ledelse og positiv profesjonell holdning. Elevene fra HVBS viser seg da også å være svært ettertraktet i Hæren og andre avdelinger, når de får sin grad som sersjanter. BFO er svært glade for at så mange valgte oss og lover god oppfølging i tiden som kommer.

*Tekst: OTV Gunnar Lie Eide
Foto: LFL/GP Jan Arne Jakobsen*

Befalselevne flokker seg rundt BFOs Områdetillitsvalgte i Nord, Gunnar Lie Eide.

KLAR FOR Å DISKUTERE SPESIALISTKORPS, FREMTIDENS KRISSKOLE ELLER KOMPETANSEMELDINGEN?

BFO arrangerer temakonferanse om kompetanse.

Vi møtes i Fanehallen på Akershus festning torsdag 1. november 2012, og tar for oss følgende tema:

- «Kompetanse og dagens befalsordning»
- «Kompetansemeldingen - hvor skal vi?»
- «Profesjonskompetanse»
- «Hverdagen og de konkrete utfordringene»

Meld deg på i dag på www.bfo.no / Min side, eller ta kontakt med din nærmeste områdetillitsvalgte (OTV) for mer informasjon. BFO dekker reiseutgifter for våre tillitsvalgte.

BFO-SKOLEN HAR GJENNOMFØRT KURS OM MEDIA OG KOMMUNIKASJON

På den militærhistoriske perlen, Fredriksten festning, har BFO – skolen gjennomført et nytt kurs om media og kommunikasjon. En rekke BFO-tillitsvalgte fikk innføring i kunsten å håndtere media både gjennom forelesninger og praktiske øvelser.

Denne gangen hadde BFO – skolen valgt å gi oppdraget til PR-operatørene som blant annet tilbyr kurs om hvordan redaksjoner arbeider og hvordan man skal tilnærme seg en intervjusituasjon.

Kurset er meget populært og har et omfattende innhold med grunnleggende medieforståelse og opplæring og forståelse for hva som kjennetegner en god sak. Sentralt i opplæringen er opplæring i hvordan en sak skal bygges opp og tilrettelegges for det mediet som til enhver tid er valgt. På slutten av kurset fikk elevene praktisk medietrening foran kamera med fortløpende tilbakemeldinger på egen innsats.

Petter Lindquist, som er prosjektleder i Kommunikasjonsenheten i Forsvarsdepartementet orienterte kurselevne om Forsvarets kommunikasjonsarbeid, med de spesielle utfordringene det byr på å holde befolkningen orientert om ting som i utgangspunktet kan være sensitivt. Den alltid entusiastiske lederen for BFO – skolen, Lars Omberg, sier til BFO Nett at mediekurset er så populært at flere kurs av samme type vil bli utlyst og gjennomført i tiden som kommer.

NY OMRÅDETILLITSVALGT BFO MIDT-NORGE

Orlogskaptein Hans Petter Myrseth har tiltrådt som ny OTV i Midt-Norge, med kontor i Bodø. Han er opprinnelig fra Drøbak, men har bodd i Bodø siden 1995. Hans Petter er gift og har to sønner på 12 og 17 år. Han er ofte å se på både sykkel og rulleskøyter, og er håndballtrener i BHKs ungdomsavdeling.

Av militær utdanning og tjenesteerfaring, kan nevnes, Befallsskolen for Kystartilleriet, og stabsskole I. Har dessuten sivil universitets-eksamen CAND. MAG innenfor strategi, organisasjon og prosjektledelse. Han har operativ tjeneste fra kystartillerifort, samt som instruktør ved Befallsskolen for Kystartilleriet. Har vært adjutant for Øverstkommanderende i Nord - Norge (tidligere FKN), samt stabsoffiser for kommandør for sjøstridskreftene i Nord-Norge (tidligere FKN).

Var med i omstillingsgruppe når FKN og FKS skulle nedlegges og FOHK, LDKS og LDKN skulle opprettes. Var ved LDKN i ett år som operasjonsoffiser, før han begynte som utviklingsoffiser i Norwegian Battlelab & Experimentation (NOBLE). Tjenestegjorde i NOBLE i 5 år.

I 2008 dro han tilbake til LDKN som operasjonsoffiser. Tjenestegjorde i Afghanistan ISAF Kabul i perioden sommer 2009 til januar 2010. Siden januar 2010 har han innehatt jobben som leder «operativ information management» ved FOH med fokus på

Orlogskaptein Hans Petter Myrseth

informasjonsstyring innenfor Hemmelig og NATO SECRET domenet. Hans Petter Myrseth har siden 2001 vært tillitsvalgt både på ATV og HTV nivå i BFO.

BFO ønsker Hans Petter velkommen på laget, og lykke til med det gode BFO-arbeidet!

Vil du delta i et forskningsprosjekt om veien til høyere stillinger i Forsvaret?

Østlandsforskning søker etter informanter som har søkt stabsskole, sjefskurs og/eller stillinger på oberst/kommandør og brigader/flaggkommandør-nivå. Formålet med intervjuene er å få innsikt i hvordan søke- og ansettelsesprosessene praktiseres og oppleves. Intervjuene vil bli gjennomført et sted etter ditt valg, eventuelt på telefon. Forskerne har taushetsplikt, og all informasjon vil bli behandlet konfidensielt.

Hvis du er interessert så ta kontakt med Tonje Lauritzen: tonje.lauritzen@ostforsk.no, innen 15. november for å få mer informasjon.

**Ett yrke
– én organisasjon!**

BNS fremtiden er i boks

Kontorcontainere • Sidedørscontainere • Innredede containere
Integrert krokløft • Rammeavtale fraktcontainere • Spesialtilpasning

Tel: +47 22 90 92 50 | www.bns.no | salg@bns.no

SISTE STYREMØTE MED BESO

På vegne av BESOs landsstyre, har sekretær Solfrid Straale Hovda skrevet en oppsummering av hva styret har arbeidet med siden forrige høstkonferanse. Oppsummeringen er formet som en rapport til BFO og alle BESO – medlemmene, og gir et godt bilde på styrets engasjement og ståpå – vilje. På siste styremøte la man planer for den kommende høstkonferansen hvor nytt styre skal velges og mange viktige saker for befalelevne skal debatteres. Sittende styre har arbeidet med en utrolig mengde saker og BFOs leder uttrykker anerkjennelse og honnør til medlemmene som har krefter til å arbeide til beste for sine medelever til tross for at de selv har en meget strevsom hverdag. «Dette er en utrolig fin gjeng som jeg er stolt av å ha samarbeidet med», sier BFO – leder Eivind R Solberg til Offisersbladet.

Dette er noen av sakene BESO har arbeidet med: BESO har sørget for at søkere til Luftforsvarets Befalsskole nå søker enten operativ eller teknisk linje slik at de tidlig får en pekepinn på hvor de havner etter skolen.

BESO har fått gjennomslag for at aspirantene på FOS får marsjstøveler utlevert første dagen, i motsetning til tidligere hvor støvlene har blitt utdelt få timer før feltøvelsen startet. Resultatet av dette BESO – initiativet var at det ble betydelig mindre gnagsår og sliteskader på føttene til aspirantene.

BESO har utøvd massivt press på Forsvaret slik at planen om at man skal gradueres som korporal etter UB – utdanning ble skrinlagt.

BESO deltok på planleggingsmøte med alle skolesjefene i forbindelse med årets utgave av FOS hvilket medførte en kvalitetsheving på årets opptak.

Styret har bestått av

– leder Tobias Brøndbo

BESOs landsstyre.

- nestleder Lasse Fornes
- Håvard Holsen
- Jens-Henrik Munthe-Kaas
- Siri Eidtang
- Haakon Wessel
- Thomas Hvammen
- Alexander Aasen
- Robin Kaasa
- sekretær Solfrid Straale Hovda.

BFO takker for vel utført jobb, og ønsker lykke til videre i karrieren.

SÅ BRUK PENGENE DA!

I følge Forsvarsministeren mangler det ikke penger til å demme opp for personellflukten fra Sjøforsvaret. BFO har derfor sendt et brev til FST med krav om å sette inn økonomiske virkemidler for å forhindre at Sjøforsvaret forvitrer.

I et par artikler i Tidsskrift for norsk Sjøvesen beskriver Sjømilitært samfunn utfordringene med å utvikle den hypermoderne norske marinen til å bli det slagkraftige verktøy det er forutsatt å være. Det er den anstrengte bemanningssituasjonen som preger store deler av Sjøforsvaret, og gir en kraftig ubalanse mellom den politiske ambisjon og den reelle tildeling av ressurser og rammer. Det er en utfordring, i følge Sjømilitært samfunn, at vi i dagens situasjon undergraver Sjøforsvarets troverdighet og fører det norske folket bak lyset. I en krisesituasjon vil vi ikke kunne levere den kampkraft som er forventet av oss.

I en kommentar i Aftenposten om et sjøforsvar i påstått krise innrømmer forsvarsministeren at vi har en utfordring knyttet til å rekruttere og beholde personell i deler av Sjøforsvaret. "På grunn av sin høye kompetanse er Forsvarets ansatte attraktive. Sjøforsvaret lekker personell til nettopp de bransjene som går aller best i dette landet". Så kommer han til poenget: "Problemet er ikke mangel på penger; både hjemler og lønnsmidler ligger der, men for mange stillinger står likevel tomme". Til det er det bare en ting å si: Det hjelper svært dårlig at "penger og hjemler ligger der", all den stund Forsvaret ikke er villig til å bruke penger for å motvirke flukten fra Sjøforsvaret (og andre avdelinger). Hovedtariffavtalen er full av virkemidler; man må bare være villig til å bruke dem.

*Tekst: JimmyB;
foto: FMS*

Fregatten KNM Fridtjof Nansen.

FORSVARET GÅR TRANGERE TIDER I MØTE!

Forsvarsbudsjettet som ble fremlagt den 8. oktober, er Regjeringens (Ap, SV og Sp) forslag til budsjett for 2013. Budsjettet er godt forklart, og viser Regjeringens prioriteringer.

BFO har påstått at Forsvaret går trange tider i møte, men ikke alle er enige med oss der. For å få en balansert framstilling av budsjettet, på politisk nivå, inviterte Offisersbladet Høyres Ine Marie Eriksen Søreide til et uformelt intervju. Hun er Stortingets representant for Høyre og også leder for Stortingets Utenriks- og Forsvarskomite.

Hva er Høyres generelle kommentarer til budsjettforslaget?

"Høyre pekte i innstillingen til langtidsplanen på det grunnleggende problemet med at alle kostnadene ved å opprettholde en større struktur enn Forsvarssjefen anbefalte, løper fra dag én i planperioden – det vil si 1. januar 2013. De ekstra bevilgningene som må til for å finansiere dette, vil først være på plass det siste året i perioden, altså i 2016, og kostnadene ved forbedrede (men langt dyrere) kapasiteter, vil heller ikke dekkes fullt ut. Den ubalansen mellom struktur og oppgaver Forsvaret tar med seg fra inneverende planperiode, vil altså forsterkes inn i den neste perioden, fordi finansieringen ikke dekker den løpende driften.

Hæren får om lag 97 mill. ekstra i 2013. Dette skal brukes til å starte justeringen av Hærens innretning iht langtidsplanen for 2013-2016. Er dette tilstrekkelig til å bygge opp Hæren i samsvar med langtidsplanen?

"En generell utfordring for Hæren er for lite ressurser til øving og trening. Med et tilnærmet flatt budsjett for 2013, vil denne utfordringen vedvare. Regjeringen valgte å opprettholde 2. bataljon, og det er kostnadsberegnet til ca. 300 mill. kr årlig. Men finansieringen av bataljonen, som blant annet skal hentes fra posten for utenlandsoperasjoner når operasjonene er over, er ikke på plass før i 2016. Budsjettet gir heller ingen signaler om framdrift i nødvendig oppgradering av stridsvogner (Leo 2), som er Hærens hovedkampsystem. Manglende oppfylling av avdelinger som eksisterer på papiret er et videre problem. Våre hæravdelinger er i dag «tynne», både i materiell og mennesker. Situasjonen med for kort ståtid både for befal og vervede synes ikke å bli adressert i tilstrekkelig grad. Her må det gjøres noe – raskt – vi kan ikke vente på en langvarig utredning etter kompetansemeldingen".

Sjøforsvaret sliter med utilsiktet personellavgang. Enn så lenge, løser vi de oppdrag som politikerne pålegger oss. Vi har verdens beste marine, snart uten personell, din kommentar?

"Høyre mener det er riktig og viktig at Norge bidrar i anti-pirat operasjoner i Aden-bukta. Det er et ansvar vi som stor sjøfartsnasjon skal være med på å ta. Det er derfor positivt at det vurderes å sende en fregatt andre halvår 2013, og at Norge er bedt om å ta ledelse av NATO-operasjonen «Ocean Shield». Imidlertid er det kritisk mangel på nøkkelpersonell i Sjøforsvaret, særlig teknisk personell. Dersom ikke regjeringen gir ekstra bevilgninger til å beholde - og kjøpe tilbake - nødvendig personell i Sjøforsvaret, er Høyre bekymret for det hjemlige operasjonsmønsteret. Muligheten til å seile fregatter i nordområdene er allerede i dag svært begrensede på grunn av penge- og mannskapsmangel".

Luftforsvaret skal gjennom en betydelig omstilling. I tillegg skal nytt materiell innføres og aktivitetsnivået videreføres. Har dere drøftet disse problemstillingene?

"Det er meget krevende å opprettholde aktivitetsnivået, samtidig som nye F-35 og (NH90?) helikoptre skal inn i strukturen. Kampflyanskaffelsen blir den dominerende enkeltfaktoren i Forsvarets videre utvikling – økonomisk og strukturelt. Omfattende flyttinger og

Leder for Stortingets Utenriks- og Forsvarskomite, Ine Marie Eriksen Søreide.

Ine Marie Eriksen Søreide i samtale med BFOs Jens B. Jahren.

nedleggelse vil presse organisasjonen ytterligere. Høyre var, ved behandlingen av LTP, skeptisk til hvorvidt alle disse prosessene vil la seg gjennomføre parallelt – og vi mener dessuten at konsekvenser og kostnader ved en rekke av regjeringens strukturvalg var for dårlig utredet og analysert. Høyre ønsket derfor å opprettholde Mågerø – for å sikre en robust og landsdekkende LKV, samt å foreta en lang grundigere analyse av regjeringens forslag knyttet til Rygge. Flyttingen av GIL med stab i en svært kritisk fase for Luftforsvarets videre utvikling, anser vi også som uklokt".

Heimevernet har et etterslep på flere år mht å trene strukturen. I lys av 22/7 har HV fått en økt oppmerksomhet. Har dere noen kommentarer til utviklingen av HV?

"Det er vanskelig, for ikke å si umulig, å ta igjen det øvelses- og treningsetterselepet som er i dagens forsterknings- og områdestruktur. I tillegg er det fortsatt store mangler innen materiell og personlig utrustning. HV må enten tilføres betydelig større ressurser eller tilpasses gjennom økt differensiering og satsing på innsatsstyrkene. Høyre ser også et behov for enda skarpere mobiliserbare avdelinger, som vi foreslo gjenopprettet senest i forbindelse med langtidsplanen. I et nasjonalt beredskapsperspektiv er dette ekstra viktig" avslutter en meget engasjert Ine Marie Eriksen Søreide fra Høyre.

Av Ragnar Dahl/BFO

UTLYSNING AV TILBUD FRA HÆRENS KUNNSKAPSLEGAT

Bakgrunn

Styret i Hærens kunnskapslegat (HKL) anmoder om at følgende blir gjort kjent for potensielle søkere.

Hvem er søknadsberettiget

Offiserer fra Hæren med utdanning fra Krigsskolen (Bachelor-nivå el høyere) kan søke om følgende:

Stipendier

Søknaden skal være faglig og/eller tjenstemessig begrunnet og må inneholde et budsjett for eventuelle reisekostnader. Fullfinansiering kan ikke påregnes.

Belønning for militærvitenskapelig arbeid

Det kan søkes om belønning for militærvitenskapelig arbeid med relevans til Hæren. Belønning kan være Hakon Hansens gullmedalje og/eller et beløp fastsatt av legatstyret.

Søknad

Skriftlig, personlig søknad med nødv vedlegg sendes elektronisk til HKLs styre v/major Petter Hasseløy Nesse, epostadresse: pnesse@mil.no.

Søknadsfrist er 15 feb 2013.

Kunngjøring av tildelinger vil skje medio mars 2013.

Evt spørsmål om legatet kan rettes til maj Nesse (tlf siv 67 86 37 89, mil 515-3789, eller epostadressen ovenfor)

NY OTV I REGION NORD

Helge Rikardson ble den 1. august i år tilsatt som ny OTV i region Nord etter, Jostein Flasnes som gikk av med pensjon. Helge kommer fra Heimevernet hvor han jobbet som G-5/7, og hadde ansvaret for koordinering av øving og utdanning av heimevernsstyrker i HV16 og HV17. Han fungerte også i en periode som stabssjef ved HV16. Helge startet sin karriere i Hærens samband, og gikk befalsskole på Jørstadmoen i 1982. Han tok videre sivil høyskole utdanning innen telematikk samt Forsvarets stabsskole. Før heimevernet jobbet han mange år i Brigade Nord og tidligere HSTY innenfor samband og informasjonssystemer.

Helge Rikardson vil ha tre kontordager i Setermoen leir (mandag, onsdag og fredag) og to dager i Rustadleiren på Bardufoss (tirsdag og torsdag).

BFO ønsker Helge velkommen på laget, og ønsker han lykke til med «det gode arbeid» for eksisterende og nye medlemmer!

Helge Rikardson, ny OTV i region Nord.

Instant Shelter

Bruksområder:

Forlegning
Messer
Verksted
Lager

Ring 64 83 55 00

www.obwiik.no

rom for frihet

Kontaktinfo BFO

Funksjon	Navn	Område	Mobil	Kontor	e-post
Leder	Eivind R Solberg		934 08 550		eivind.solberg@bfo.no
Nestleder	Jens B Jahren		930 05 202		jens.jahren@bfo.no
Rådgiver	Tom Skyrud	Medbest	473 87 648		tom.skyrud@bfo.no
Forhandlingsleder	Ragnar Dahl	Medbest	934 98 520		ragnar.dahl@bfo.no
Forhandlingsleder	Rune Rudberg	Medbest	934 20 377		rune.rudberg@bfo.no
Forhandlingsleder	Even Mølmsaug	Tariff	990 94 678		even.molmsaug@bfo.no
Forhandlingsleder	Rolf J. Ledal	Tariff	934 62 716		rolf.ledal@bfo.no
Kompetanse-utvikler	Lars Omberg	BFO-skolen	920 91 238		lars.omberg@bfo.no
Sekretariatsleder	Arild Helgesen		934 99 445		arild.helgesen@bfo.no
Organisasjonssekretær marked	Lars Kristian Danielsen		905 85 355		lars.kristian.danielsen@bfo.no
Rekrutteringsansvarlig marked	Lars-Andreas Irgens		988 82 958		lars.irgens@bfo.no
Konsulent medlemsreg./forsikr.	Mona Eriksen Rudberg		924 28 698		mona.rudberg@bfo.no
IT Drift- og arkiv ansvarlig	Kyrre Felde		970 99 880		kyrre.felde@bfo.no
Økonomileder	Mona Skansen Audne		957 50 165		mona.audne@bfo.no
Redaktør Offisersbladet	Einar Holst Clausen	Offisersbladet	928 14 251		offisersbladet@bfo.no
Journalist/web ansvarlig	Jimmy Bjerkansmo	bfo.no	412 43 408		jimmy.bjerkansmo@bfo.no
	Sentralbord siv		23 10 02 20		23 10 02 20
	Sentralbord mil		0510 5694		0510 5694
	Telefaks siv		23 10 02 25		23 10 02 25
	Telefaks mil		0510 5655		0510 5655

OMRÅDETILLITSVALGTE

TELEFONER

Funksjon	Navn	MIL	SIV	MOB	FAKS	e-post
OTV Nord-Norge Bardufoss	Helge Rikardson (tirs/tors)	0580-3905	77 19 39 05	400 29 790	77 19 39 09	helge.rikardson@bfo
OTV Nord-Norge Skjold	Helge Rikardson (man/ons/fre)	0580-3905	77 19 39 05	400 29 790	77 19 39 09	helge.rikardson@bfo
OTV Nord-Norge	Gunnar Lie Eide	0575-2368	77 11 23 68	400 29 791	76 11 23 69	gunnar.lie.eide@bfo.no
OTV Midt-Norge	Morten Granhaug	0550-5232	73 99 52 32	928 11 172	73 99 52 33	morten.granhaug@bfo.no
OTV Midt-Norge	Hans Petter Myrseth	0565-7394	75 53 73 94	909 98 298	75 53 73 95	myrseth@bfo.no.
OTV Vest	Viggo Holm	0540-4010	55 50 40 10	400 36 653	0540-3487	viggo.holm@bfo.no
OTV Vest	John. L Strømseng	0540-3486	55 50 34 86	926 24 550	55 50 34 87	john.stromseng@bfo.no
OTV Indre Østland	Håvard Støle	0502-2077	64 40 20 77	404 71 718		havard.stole@bfo.no
OTV Indre Østland	Grethe Bergersen			452 49 410		grethe.bergersen@bfo.no
OTV Viken	Pål A Sævik	0510-9433	23 09 94 33	928 17 119	23 09 94 10	paal.savik@bfo.no
OTV Viken	Tor Gunnar Framnes	0510-9779	23 09 97 79	930 53 744	23 09 98 00	tor.framnes@bfo.no
OTV Utland	Tor Gunnar Framnes	0510-9779	23 09 97 79	930 53 744	23 09 98 00	tor.gunnar.framnes@bfo.no

HØSTKONFERANSEN - STEDET FOR VIKTIGE AVGJØRELSE

Kadetter

Min tid som leder i KAFO er snart over, og det er på mange måter trist å være ferdig med dette eventyret. Den tiden jeg har valgt å investere i tillitsvalgtarbeid gjennom KAFO har gitt meg svært mange gode opplevelser fra både høstkonferanser, vårkonferanser og landsstyremøter. Det har også gitt meg mange gode erfaringer som jeg pakker i ryggsekken og tar med meg videre i min karriere i Forsvaret og ikke minst innenfor tillitsvalgtarbeid i BFO.

Høstkonferansen – Oscarsborg Festning

Årets høstkonferanse nærmer seg med stormskritt, og det vil i den anledning være naturlig å se tilbake på året som har vært. Fjorårets høstkonferanse var på mange måter et steg i riktig retning for landsstyrene til henholdsvis KAFO og NOFKA. Det ble enstemmig vedtatt at begge landsstyrene skulle avholde møtene sine sammen og at det skulle arbeides intenst for å få til en sammenslåing av kadettorganisasjonene innen den kommende styreperioden. Til KAFO sin store forundring ble det ikke slik og det er med stor skuffelse å meddele at våre samarbeidspartnere har tatt et skritt i motsatt retning når høstkonferansen i år blir avholdt adskilt. Hvordan dette kunne skje, når kadettene i KAFO og NOFKA enstemmig vedtok at det skulle jobbes for sammenslåing, er vanskelig å forstå sett i et demokratisk lys. I mine øyne skal likevel ikke dette være en begrensning, men en stor mulighet til å gjøre noe ekstra, og stake ut kursen for KAFO i den kommende styreperioden. Oscarsborg reklamerer på sine sider at de er stedet for viktige avgjørelser, og historisk er det blitt tatt viktige avgjørelser her. Årets høstkonferanse skal ikke være noe unntak! Selve programmet ønsker jeg ikke å gå i detalj på, men jeg kan love interessante foredrag og spennende diskusjoner.

Skoleutredningen og spesialistbefalsordningen – KAFOs initiativ

KAFO har i det inneværende året fokusert på flere viktige saker, men jeg ønsker spesielt å trekke frem skoleutredningen 2012 som er et flott initiativ til å videreformidle kadettene opplevelse av sin respektive skole til skoleledelsen og sammenlikne dette opp mot de andre Krigsskolene. Det har også vært et solid fokus på spesialistbefalsordningen, her er BFO godt i gang med arbeidet om å få til en god løsning og KAFO har vært med på å komme med sine innspill. Dette er også en sak som jeg håper dere som kadetter engasjerer dere for. Jeg som nyutdannet offiser merker et stort behov for spisskompetanse ute i avdelingene. Dette gjenspeiler seg i Iverksettelsesbrev til forsvarssektoren for langtidsperioden 2013-2016, hvor det overordnede utfordringsbildet er «[...] å holde høy kvalitet og inneha høy kompetanse blant de ansatte og [...] opprettholde og videreutvikle evnen til å tiltrekke, rekruttere, utvikle, anvende og beholde rett personell med riktig kompetanse» Nytt materiell og nye systemer krever at vi klarer å beholde på fagpersonell. Vi trenger spesialistbefalsordningen og vi trenger den nå!

Skal krigsskolene legges ned?

Dette bringer meg også inn på BFO sin temakonferanse om kompetanse som avholdes 1. november i Oslo. Dette er en viktig møteplass for å gi innspill til den kommende kompetansemeldingen. Skal Krigsskolene slås sammen? Skal Krigsskolene fortsatt være de viktigste forsvarsgrenvise institusjonene, eller kan de bare legges ned, slik som det ryktes om at forslag til kompetansemeldingen kan tilsa? Kadetter – engasjer dere, det er din og vår fremtid som står på spill!

Før jeg avslutter vil jeg benytte meg av sjansen til å takke for tre flotte år i KAFO og ikke minst landsstyret for et fantastisk og produktivt år. Jeg vil også ønske alle som søker på stillinger i forbindelse med runde 1 lykke til og så håper jeg at dere alle ender opp med å bli fornøyde. Vell møtt til Høstkonferanse.

Jens-Alexander Tande
Leder KAFO

BESO ER ENGASJERTE – OG DET NYTTER!

«Chain of command»

I skrivende stund er både leder og nestleder i BESO blitt kadetter og er på en 70 dagers seiltur/ferie med Sjøkrigsskolen og Statsraad Lemkuhl. Derfor blir det jeg, sekretær i BESO, som skriver denne utgaven av lederen.

Siste ordinære styremøte er avholdt for denne gang, og det neste som skjer for vår del er avvikling av Høstkonferansen og valg av nytt styre. Det er selvsagt med vemod vi forbereder overraskelsen

av den dyrebare stafettpippen til det nye styret. Et år har gått siden vi selv satt samlet til felles lunsj på Rica i Lillehammer, og ante lite om hva vi hadde begitt oss ut på.

Jeg snakker nok for samtlige styremedlemmer når jeg sier at det har vært et år fylt av gode utfordringer, og vi ønsker det nye styret lykke til med å fortsette det gode arbeidet.

Fruktene av vårt arbeid

Mye har blitt gjort i løpet av et kort år. Vi har fått igjennom at man enten søker teknisk eller operativt på LBSK. Det er vi som står bak avgjørelsen om at feltstøvlene blir utdelt på første dag på FOS, noe som var forsidesak på FOS' nettsider. Vel og merke uten at vi fikk noe ære for det. Dét er en oppfordring til neste styre; krev kreditten for det arbeidet dere gjør! Vi fikk også skrinlagt ideen til Forsvarsstaben om at de som gikk UB skulle gradueres som orporaler. UB er også befalsutdanning – ergo skal elevene uteksamineres med befals grad! To av oss var deltagere på første planleggingsmøte til FOS, hvor vi i tillegg til å påvirke samtlige befalskole-

sjefer, fikk i oppdrag å skrive om infosidene på forsvar.no/utdanning.

Men på tross av mye press fra BESO, er det fortsatt slik at befalselever blir nedprioritert av Forsvarsdepartementet. Det ble nylig lagt ut nye satser for tjenestetillegg, men det er dessverre fortsatt slik at dersom man går befalskole, vil man i løpet av første året tjene betydelig mindre enn de som går UB. Dette er på grunn av dimmegodtgjørelsen som UBene får, noe BS går glipp av. Utdanningstillegget man får som befalselev er for lavt til å jevne ut forskjellene, og vi mener at befalselever bør settes minst like stor pris på. Vi velger tross alt å ta en lang befalsutdanning i Forsvaret, noe som burde verdsettes i mye større grad enn det gjør i dag.

Moderne kommunikasjon

På Twitter skjer det nemlig mye interessant, for idet Forsvarsdepartementet la ut de nye satsene, var BFOs Viggo Holm og BESO på saken. Men diskusjonsviljen viste seg liten, og det ble avsluttet med at dersom vi ville ha dette behandlet måtte vi sende inn en sak på det. De behandler nemlig ikke saker på Twitter. Det kan vi forstå, men spørsmålet om hvorfor befalselever blir nedprioritert står fortsatt ubesvart i en tid når personell og kompetanse er et uttalt politisk satsningsområde.

Høstkonferansen for befalselever

Har DU meldt deg på årets Høstkonferanse? For å endre må du påvirke – for å påvirke må du bruke BESO og BFO. Engasjer deg du også! Til felles beste for alle Norges befalselever.

På vegne av leder, og ikke minst styret; takk for i år!

Solfriid Straale Hovda,
sekretær BESO

YS Medlemskort med MasterCard

– flere fordeler og gode vilkår

Det koster deg ingen ting å oppgradere til YS MasterCard. Du kan bruke kortet både som sparekonto og kredittkonto, alt etter behov. Uansett hvordan du benytter kontoen, er vilkårene blant de beste i markedet:

- 3 % sparerente fra første krone
- Gebyrfrie varekjøp i Norge og utlandet
- Ingen årsavgift
- Oversiktlig nettbank
- Sesongrelaterte tilbud i anerkjente nettbutikker

Les mer og søk på www.ysmedlemskort.no

Nom. rente: 12,25 %. Eff. rente 17,5 %, 15.000,- o/ 12 mnd. totalt 16.351. YS Medlemskort – et produkt fra DNB Bank ASA.

Personellflukt fra Sjøforsvaret

Store materiellinvesteringer og manglende utdanning av personell med tilpasset kompetanse, gir krisestemning i Sjøforsvaret, men også andre deler av Forsvaret rammes. Det er snart for sent å gjøre noe, sier nestleder i BFO Jens B Jahren.

Av RAGNAR DAHL

FOTO: FORSVARETS MEDIESENTER

I et skriv fra President Anders Lekven i Sjømilitært Samfund 19.des 2011, til Forsvarets militære- og politiske ledelse, refereres: «På tross av Forsvarets svært gode ledere, et meget godt arbeidsmiljø og inspirerende arbeidsoppgaver, ser det ut til at Sjøforsvaret og FLO ikke klarer å holde på sin kompetanse. For mye av Sjøforsvarets arbeid er preget av kortsiktige disposisjoner. Arbeidsbelastningen er høy, og til tider skjev. I en slik situasjon slites organisasjonen. Det er

vanskelig å utvikle og beholde ettertraktet kompetanse».

Flere av Sjøforsvarets fartøyer mangler personell med rett kompetanse, belastningen på den enkelte er urimelig høy og personellet er frustrert over at utsiktene til bedring er små. Kort sagt, et familieliv er vanskelig å få til. Dette sa BFO tillitsvalgt på KNM Fridtjof Nansen, løytnant Lasse Bjørke, til forhandlingsleder Even Mølmshaug, da han deltok på et tokt for kort tid tilbake.

Også Forsvarets Logistikkorganisasjon (FLO) sliter med ressurssituasjon, mange mennesker med kritisk kom-

petanse søker seg bort eller slutter i Forsvaret. I Maritime kapasiteter, som understøtter Sjøforsvarets fartøyer bl.a. på driftssiden har man store utfordringer. Flere fartøystyper i Marinen vil få problemer med nødvendige sertifikater i nær framtid og da stopper deler av Marinen opp, sier BFO tillitsvalgt i FLO Helge Gulaker.

«Vi er kjent med mange av utfordringene, som delvis skyldes et godt marked utenfor forsvaret og det faktum at vi mangler kompetansen for nye plattformer i Forsvaret. Dette er saker som vi vil følge opp i tiden som

kommer», sier Brigader og stabssjef i FLO, Arild Dregelig i FLO.

«Det er ikke større avgang fra Forsvaret i dag, enn for få år siden, hevder Jens B Jahren. Den varslede kompetansemeldingen, som BFO har store forventninger til, håper jeg skal bidra til at utfordringene løses over tid. En av de viktigste årsakene til at vi sliter kompetansemessig, er at vi har utdannet for lite personell de siste årene, innenfor de kompetanseområder som er virksomhetsskritisk», avslutter nestleder BFO Jens B Jahren.

Ny utgave av Led Lenser H7

Norges mest solgte hodelykt kommer nå i en ny oppgradert modell. I tillegg til diverse forsterkninger på selve lykten, så lyser den både mer og lengre. Lumen-styrken har økt fra 170 lumen til 180 lumen, og batteritiden fra 54t til 85t. Den oppladbare modellen lyser hele 200 lumen og har en batterilevetid på opptil 40t (ved bruk av alkaliske batterier). Kun nye modeller på lager, så fremtidige bestillinger er garantert nye modeller. Det beste av alt, prisen er uendret.

Andre forbedringer:

For å styrke vippefunksjonen, så har hengslene på lykten blitt forlenget. Det er nå spiralledning til batteriet som er forsterket inn til batterikassetten, dette for å få større fleksibilitet og belastningsstyrke.

Einar Holst Clausen

Tactical Grilling

En must til alle camofile.

Laget i 1000D Cordura og med molefester, er dette "stridsvesten" når du skal grille. Det er også borrelåsfeste for flagg, navnestripe og avdelingsmerke. Kan også leveres med fester for bokser og stekespatte.

Koster 75 dollar og kan anskaffes på www.tacticalgrilling.com

BOse QC 15

Hodetelefonene gir en helt utrolig lydopplevelse, der støy fra omgivelsene stenges ute. Avansert elektronikk benytter små mikrofoner både inni og utenpå øreklokkene, som registrerer og reduserer lydene i omgivelsene, så du kan nyte musikken. Lydkvaliteten er i tillegg ren og leverer hele spekteret, både dype og lave basstoner, til klare og rene detaljer. Hodetelefonene kan også benyttes selv om du ikke lytter til musikk, hvis du enkelt og greit bare ønsker å stenge støyen ute. Størrelsen og passformen til klokken oppleves som svært behagelige, så her slipper du å måtte ta pause grunnet ubehag.

Bose® QuietComfort®

15 Acoustic Noise

Cancelling®-

hodetelefoner leveres også med en ekstra kabel for større kontroll over utvalgte Apple-produkter. Besvar anrop på en iPhone med et enkeltrykk.

Bruk dem på flyet, bussen eller andre støyende omgivelser. Anbefales!

Bose® QuietComfort® 15 koster 2399,- (veil 3090,-) og kan kjøpes på bfo.milrab.no eller per telefon 53 69 78

Adidas GSG 9.7

Oppfølgeren til den suksessfulle GSG 9.2 er endelig her! GSG 9.7, som bygger på den robuste 9.2 modellen, tilbyr blant annet forbedret pusteevne og passer ypperlig til bruk under varmere forhold, som for eksempel på kontoret, i garnison eller kjøretøy. Tjenestetøvlerne er lavere enn GSG 9.2, og den lette vekten og joggleskofølelsen er bevart i beste velgående.

GSG modellene er inspirert av Tyskland GSG9 Special Forces, og foretrekkes i dag av SWAT team. Hvorfor? Dette er støvler som takler de tøffeste utfordringene, hele året.

Adidas GSG 9.7 har en veiledende pris på kr 1999,- og som BFO-medlem får du tjenestetøvlerne for kr 1399,- på bfo.milrab.no eller per telefon 53 69 78 78

Offensiv nasjonal og innsatsning på Kjeller

På en av verdens eldste flyplasser – Kjeller, har det vært flyging, bygging av fly og teknisk vedlikehold i 100 år. Det vi tidligere kjente som Luftforsvarets Hovedverksted, ble omdannet til statsforetak 15. desember 2011, og eies i sin helhet av Forsvarsdepartementet. Statsforetaket heter i dag Aerospace Industrial Maintenance (AIM) Norway SE

Av EINAR HOLST CLAUSEN

Det skal være sagt at det var en del skeptikere når Luftforsvarets Hovedverksted ble omgjort til et statsforetak i 2011. Hovedinnvendingene var den gang at man mente Luftforsvaret ville miste muligheten for egen planlegging og garanti for gjennomføring av vedlikehold på sitt materiell. Hvordan det første året har gått, og hvilke fremtid-

splaner AIM har, er det nok mange som er lite kjent med. Derfor tok Offisersbladet turen til AIM på Kjeller, og møtte administrerende direktør Ove Haukåsveen.

På et beskjedent kontor i eldre bygningsmasse inne på Kjeller, sitter sjefen for AIM. Haukåsveen er oppvokst på Skedsmokorset, ikke langt fra Kjeller, så han husker godt flyplassen på Kjeller fra barneårene. Nå sitter

han i ledelsen. Han er elektroingeniør, har en Bachelor i økonomi, og en MBA. Og karrieren startet i Televerket og senere Telenor, både som montør, tekniker, regionsdirektør og senere key/global account manager. Han var med og etablerte ett selskap (Tel-Nett) i 1999, som utviklet seg til et selskap med underselskaper, og over 300 ansatte. Tel-Nett ble kjøpt opp i 2003 av et Finsk

industriselskap med virksomhet innen elforsyning, luftfart, telekom og bedriftskommunikasjon, men fortsatt med Haukåsveen i ledelsen. I 2011 søkte han, og fikk sjefsstillingen i AIM, et statsforetak som i dag har 463 ansatte, fordelt på 22 forskjellige fagverksteder, organisert innen områdene flyvedlikehold, motorvedlikehold, elektronikk vedlikehold og mekaniske prosesser.

ternasjonal

driftes så godt og effektivt som mulig. Vi jobber for fullt med partneretableringer, leverandøravtaler, rekruttering og kompetanseutvikling, særlig innen ledelse. Vi jobber også med forming av en salgskultur i selskapet, som sammen med alt vi holder på med skal bidra til kommersiell suksess i tiden fremover.

Innen få år vil AIM Norways tjenesteproduksjon se helt annerledes ut enn hva den gjør i dag sett fra et produktperspektiv. Vi er i et systemmessig generasjonsskifte. Vi har bak oss systemer hvor F-16 og SeaKing som er de største har vært i drift 30 til 40 år. Disse skal skiftes ut og nye kampfly og helikoptre skal fases inn. Det litt spesielle, er at alt dette, i stor grad kommer på en gang i forhold til de prosesser vi skal inn i. Så, det blir en periode fremover med forholdsvis mye tilbuds- og markedsarbeid, forteller Haukåssveen

-Den 14. februar i år signerte vi en samarbeidsavtale (MOU) med Lockheed Martin Aero om utredninger knyttet til vedlikehold av de nye kampflyene F-35 A Lightning II. Tilsvarende avtale ble signert med Pratt & Whitney om depotvedlikehold av F-135 motoren, den 23. april 2012. Vi skal også konkurrere om kontrakter på i størrelsesorden 50 % av motorvedlikeholdet på F-35 i Europa, og vi skal fortsette med motorvedlikeholdet på F-16 frem til det systemet fases ut. Nye systemer og strukturer i markedet, vil gi oss svært store nye muligheter, som eksempelvis å jobbe

sammen med fabrikantene for å etablere komplette vedlikeholds-konsepter for understøttelse, som inkluderer hele verdikjeden og da også logistikk- og deleforsyningstjenester.

Strategi videre?

-Våre strategier for fremtiden innebærer blant annet, naturligvis, understøttelse av Norske militære luftfartøyer – hvor vi ser for oss tyngre vedlikehold på sentralisert depot som i dag og enklere vedlikehold muligens på basene i større grad enn det som er tilfellet for oss i dag, alt avhengig av kundens behov. Videre vil vi satse på å utvikle oss om regional vedlikeholds-kilde på komponenter for produsentene, det vil i stor grad også innebære markeder i Europa. Dette er viktig i forhold til å oppnå nødvendig volum og «kritisk masse» på større nødvendige investeringer.

Haukåssveen kan også fortelle at AIM også på det sivile markedet, da de ser store muligheter fremover innen produktområdene spesielt på motor og komponent. Vi er lokale, vi kan redusere turn-around» time, bidra til bedre utnyttelse og dermed bedre økonomi eller «Best Value» som det så populært kalles, sier Haukåssveen.

-Vi er med andre ord i en rivende utvikling, og jeg er derfor spesielt glad for at vi har så mange dyktige medarbeidere, og god tilgang på læringer. AIM har 30 læringer i dag, og alle 14 som tok fagbrev i 2012, fikk jobb hos oss!

Hva leverer AIM?

-Vi leverer vedlikeholds – og modifikasjonstjenester på fly, helikoptre, komponenter og bakkeutstyr til Forsvaret og andre kunder. Dette handler om avansert teknologi, interessante produkter, utfordrende oppgaver og fagmessig god utførelse av de oppdrag vi utfører. Alt i et meget tett samarbeid med Forsvaret, Forsvarets Logistikk Organisasjon (FLO) på Kjeller, som er en av våre hovedkunder.

Hvorfor etablere AIM Norway?

-Bakgrunnen for etableringen har sammenheng med å sette selskapet i stand til, på selvstendig basis å kunne posisjonere seg og konkurrere om nye oppdrag og

prosjekter. Eksempelvis NH-90 fregatt- og Kystvakthelikoptre (NHIndustries), det nye kampflyet F-35A Lightning II, samt nye redningshelikoptre, ikke bare nasjonalt, men også internasjonalt.

Har etableringen gått bra, og hvordan er fremtidsutsiktene?

-Etableringen gikk smertefritt og etter planen, i godt samarbeid med eier, arbeidstakerorganisasjonene, Forsvaret/Luftforsvaret/FLO. Nå ser vi fremover, og vi går spennende tider i møte! Den perioden vi er inne i nå dreier seg om å profesjonalisere selskapet gjennom å etablere gode strukturer og få satt organisasjonen riktig, slik at AIM fremover kan

KONGSBERG VINNER NESTE FASE AV CROWS-PROGRAMMET

KONGSBERG har vunnet en rammekontrakt med U.S. Army for produksjon, system support, og teknisk støtte for våpenstyringssystemet M153 CROWS (Common Remotely Weapon Stations).

Rammeavtalen, som ble vunnet i åpen konkurranse, har en verdi inntil USD 970 millioner over fem år. KONGSBERG har mottatt den første bestillingen innenfor rammeavtalen. Denne er på USD 9,1 millioner. Det totale omfanget av avtalen vil avhenge av fremtidig behov og årlige bevilgninger. KONGSBERG har levert CROWS våpenstyringssystemer til det amerikanske forsvaret siden 2007.

“KONGSBERG er svært stolte over å ha blitt valgt som leverandør til den neste fasen i CROWS-programmet. Vi har produsert og levert PROTECTOR våpenstyringssystemer i mer enn 10 år, og denne kontrakten gjenspeiler det amerikanske forsvarets tillit til KONGSBERG, og vår evne til å levere internasjonalt konkurransedyktige høykvalitetsløsninger”, sier konsernsjef i Kongsberg Gruppen, Walter Qvam.

M153 CROWS er det mest brukte våpenstyringssystemet i det amerikanske forsvaret. Flere enn 10 000 systemer er allerede levert gjennom tidligere CROWS kontrakter, og KONGSBERG leverer i tillegg systemer til 16 andre land.

NY SJEF FOR KYST-VAKTA

Dagen før sjefsskifte den 12. september, overbrakte BFO blomster til påtroppende sjef med ønske om et godt og konstruktivt samarbeid. Dette satte den påtroppende sjefen pris på, og sa at samarbeidet med de tillitsvalgte er viktig for både de ansattes rettigheter og arbeidsmiljø. Han setter pris på at de tillitsvalgte og ansatte sier fra når det er noe som bør rettes på.

Flaggkommandør Lars Saunes bringer med seg en bred operativ kompetanse inn i vervet som sjef Kystvakta. Han sier at han håper å kunne bidra positivt til utviklingen av en sammenslått og kompakt kystvakt. Han uttrykker også beundring for Flaggkommandør Arild Skram sin innsats i omstillingen som er gjort. De to siste ukene har vært preget av bestrålingen KV Nordkapp ble utsatt for. Det har derfor vært arbeidet intenst med oppfølgingen av denne episoden. Det viktigste er oppfølgingen av personellet helsemessig. Dette er et arbeide som har blitt godt utført av alle involverte. Spesielt nevnte han innsatsen til Kystvaktas egen sanitetsavdeling som meget positiv. En kommisjon er nå i gang for å finne ut mer om hva som var årsaken til uhellet.

*Gunnar Lie Eide
OTV/BFO/Nord-Norge*

ET BYGG FOR FREMTIDENS GRENSEVAKT

Grunnsteinen for den nye stasjonen for Grensevakta i sør ble lagt ned i tomte ved Svanvik, nær den russiske grensen mandag.

I et vakkert høstvær helt øst i Finnmark markerte representanter fra Forsvarsbygg, Forsvarsdepartementet, Garnisonen i Sør-Varanger og Sør-Varanger kommune at et nytt bygg til en verdi i størrelsesorden 130 millioner kroner skal oppføres for soldatene som har tjeneste på grensa mot Russland. Arbeidet med den nye Pasvik grensestasjon er godt i gang.

- Regjeringens nordområde strategi videreføres, noe den nye grensestasjonen er et synlig bevis på. Regjeringen starter en kompetansereform for soldatene over nyttår, hvor det blant annet satses på mer effektiv drift av tjenesten. Soldatene skal ha tilgjengelig nødvendig materiell og gode løsninger for en moderne tjeneste. Dette vil de få når grensestasjonen står ferdig i begynnelsen av 2014, fortalte kontreadmiral Elisabeth Natvig og ekspedisjonssjef i Forsvarsdepartementet.

Sjef for Garnisonen i Sør-Varanger, oberst Jan Østbø, la vekt på at nye grensestasjoner for Grensevakta vil hevde norsk suverenitet på en svært god måte.

- Med en ny stasjon her i Pasvik vil vi få en langt mer kostnadseffektiv drift av grensetjenesten og vi får en moderne infrastruktur hvor det blant annet vil være 18 måneders førstegangstjeneste. Dette omfatter nye løsninger av tjenesten på en rekke faglige områder inkludert HMS. Det nye grensevaktkonseptet krever mye arbeid og vi vil komme i mål til 2015 når begge stasjonene for Grensevakta står ferdig, fortalte Jan Østbø.

Grunnsteinen for ny stasjon for Grensevakta i sør, Pasvik grensestasjon, ble lagt ned mandag 24. september. Fv. Steinar Fossan, prosjektleder i Forsvarsbygg, Elisabeth Natvig, ekspedisjonssjef i Forsvarsdepartementet, Cecilie Hansen, ordfører i Sør-Varanger kommune, Hårek Elvenes, regionsjef i Forsvarsbygg og Jan Østbø, sjef for Garnisonen i Sør-Varanger. Foto: Beate Ingebrigtsen, Forsvarsbygg.

FAKTA NY STASJON FOR GRENSEVAKTA:

Stasjonen skal hete Pasvik grensestasjon. Stasjonen bygges på Svanvik ved den gamle grensestasjonen.

Skal huse 92 soldater og 17 befal.

Ferdigstillelse januar 2014.

Byggherre: Forsvarsbygg.

Dagens grensestasjon på Svanvik og Grense Jakobselv skal rives. Grensestasjon på Korpjell videreføres som observasjonspost. Grensestasjonene på Elvenes og Skogfoss skal avhendes når de nye stasjonene er tatt i bruk. Gjøkåsen grensestasjon skal enten rives eller selges.

RABATT PÅ FORSIKRING FOR ALLE MEDLEMMER I FP.

SLIK SPARER DU PENGER MED IF-AVTALEN.

Du får mellom 6 og 12 prosent rabatt på forsikringene dine hvis du er If Pluss-kunde. Forutsetningen er at du har minst tre tellende forsikringer hos oss. I tillegg får du som er medlem av FP 10 prosent grupperabatt på de vanligste privatforsikringene dine. Og som om ikke det er nok gir FP deg 5 prosent kontorabatt hvis du har dekning på kontoen ved belastning.

Ta kontakt med forsikringsspesialistene i FP på telefon 21 07 57 10 eller if@fp.no hvis du vil vite mer.

I samarbeid med:

FP

Forsvarets Personellservice

Rolig, vi hjelper deg.

REDNINGSDÅDEN

Dette er boken om en lite kjent redningsdåd, tilbake til 1989. Forfatter og BFO-medlem, Sølve Tanke Hovden har «samlet trådene» og forteller historien om det Sovjetiske cruiseskipet «Maksim Gorkij» som på natta havarte i drivisen på vei fra Island til Svalbard. Store sivile og militære ressurser ble satt inn for å redde de 900 passasjerene. Kystvaktskipet KV Senja spilte en sentral og viktig rolle, i tillegg til våre Orion fly. Mannskap og passasjerer ble alle reddet ut fra ismassene, og en katastrofe ble unngått. Sølve T Hovden har tidligere vært offiser i Sjøforsvaret og i redningstjenesten, men er i dag forfatter og konsulent. Boken som er rikt illustrert og med mange unike bilder, er utgitt på Commentum Forlag as. Les den velskrevne boken om en vellykket redningsaksjon, der Forsvaret nok en gang var med og spilte en viktig og livreddende rolle.

Einar Holst Clausen

VÅRE HEMMELIGE KRIGERE

Kommandørkaptein og forsker, Tor Jørgen Melien har samlet historien til våre norske spesialstyrker fra 1940 og frem til i dag. Boken som er på nesten 500 sider, gir leseren en meget god innsikt i begrunnelsen til at vi har spesialstyrker, hvordan de har vært og er organisert, samt hva de har bidratt med i alle disse årene. Melien er meget grundig i sin dokumentasjon, og så har litteratur- og kildeoversikten da også blitt på 66 sider. Boken åpner døren litt på gløtt, inn til en verden som har vært preget av stort hemmelighold. Og når boken er rikt illustrert, og inneholder flere bilder som er tatt av spesialsoldatene selv, blir den meget lesbar og opplysende. Våre hemmelige krigere er utgitt av forlaget *Spartacus

Einar Holst Clausen

KRIGSHELTEN TROND BOLLE

Synes forsiden og baksiden sier det meste om denne boken, som anbefales på det sterkeste. Boken gir leseren en unik mulighet til innsyn i, ikke bare Trond Bolle som privatperson og som offiser, men også den utfordrende og spennende tjenesten han utførte i jegermiljøet, og ikke minst for de hemmelige tjenester. Boken har også en rekke private bilder fra Bolle sitt privatliv og fra tjeneste opp gjennom årene.

NYE LEILIGHETER TIL KYSTVAKTA PÅ SORTLAND

Kystvakta flytter inn i ni nye boenheter i det nye boligprosjektet «Blåbrygga» på Sortland.

Forsvarsbygg har kjøpt seg inn i boligprosjektet for å dekke opp boligbehovet i forbindelse med at kystvaktens ledelse er etablert på Sortland. Et godt botilbud er viktig for å kunne beholde og rekruttere personell, sier regionsjef i Forsvarsbygg Hårek Elvenes. Leilighetene, eller kvarterene, er en del av borettslaget som er opprettet i Blåbrygga. Det innebærer blant annet at kvarterene har vaktmestertjenester og ytre vedlikehold på lik linje med de øvrige leietakerne. I tillegg inngår en stor takterrasse utenfor leilighetene som alle befinner seg i 3. etasje.

Det er viktig å tilby tidsriktige boenheter til personellet som i all hovedsak kommer fra Sør. Bo-alternativet betyr mye når vi vet at det er vanskelig for mange å flytte med hele familien, sier Einar G. Endresen, stasjonsoffiser ved Kystvakta.

Fakta:

Eier av leilighetene: Forsvarsbygg

Ni boenheter, derav sju på 50-55 m² og to små på ca 20 m².

Kontraktsverdi totalt vel 14 millioner kroner inkl. mva

NYE OG STERKE REDNINGS-VOGNER TIL FORSVARET

Forsvaret vil frem til november 2013 motta 18 oppgraderte bergnings- og redningsvogner av typen Scania. Med alt som finnes av materiell og muligheter på vogna, er dette reneste «multiverktøy». Den trekker det meste opp fra grøfta, til og med en panservogn. Den har materiell som kan kutte gjennom pansret stål og bore gjennom panserglass, samt en spesiell «isbergings-sats» til bruk for å få opp kjøretøyer som har kjørt gjennom isen. Det er Hæren som overtar dette «multiverktøyet».

Disse spesialbygde vognene har selvfølgelig pansret førerhytte, jammer mot veibomber og mulighet for tårn-montert maskingevær, eller tilsvarende. Dette gjør de i stand til en viss egenbeskyttelse, og da også klar for oppdrag i internasjonale operasjoner. Prosjektleder Gudbrand Søfferud i Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO), sier til Offisersbladet at det har vært et nært samarbeid med fagfolk fra rednings- og bergingsmiljøet i Forsvaret.

Einar Holst Clausen

STORBRITANNIA MOTTAR SINE OPPGRADERTE PUMA HELIKOPTERE

Storbritannia nådde en milepel da UK Ministry of Defence mottok sitt første Eurocopter Puma Mk 2 i midten av september. Eurocopter overrakte den første Pumaen direkte til MOD (tilsvarende FLO i Norge). Eurocopter sier at denne oppgraderingen i betydelig grad vil øke operasjonaliteten og sikkerheten til helikopteret. De første operative testene vil foregå i QinetiQ's Boscombe Down.

Einar Holst Clausen

HVILKEN SIKKERHET ØNSKER VI OSS?

Etter 22. juli hendelsen har det blitt mer og mer fokus på beredskap, samarbeid mellom Forsvaret og Politiet, strafferammer og sikkerhet generelt i samfunnet. 22. juli kommisjonen har slått fast at mye ikke var bra nok før hendelsen, og at det er rom for forbedring.

I disse dager legger Regjeringen fram statsbudsjettet for neste år, og mange håper at det vil bli satset mer på sikkerhet i samfunnet. Når statsbudsjettet blir kjent vil det komme mange kommentarer om fordelene og ulempene med fordelingen av pengene til sikkerhet. Ett av spørsmålene må bli hvilken sikkerhet ønsker vi oss, og til hvilken pris?

For å gi et svar på dette vil jeg ta utgangspunkt i et lite samfunn vi alle kjenner veldig godt. Et samfunn som mange av oss vil se på som et ideal. Noen vil kalle det utopi, og andre vil bruke det som et eksempel til etterfølgelse. Jeg tenker da på Kardemomme by. Hva må til for å oppnå den sikkerheten og tryggheten de opplever i Kardemomme by? Hvis det er slike forhold man ønsker seg; og det er det noen som gjør.

Jeg antar at innbyggerantallet i Kardemomme by er på ca. 25 stk. Så vidt jeg vet er det kun én politimann i Kardemomme by, politimester Bastian. Altså én politimann pr 25 innbygger. I samfunnet for øvrig etterstreber man én politibetjent pr 1 000 innbygger. Skal vi følge forholds-tallet til Kardemomme by vil det si at i Norge, med ca. 5 000 000 innbyggere, skal vi ha ca. 200 000 politibetjenter. Hvis vi tenker at gjennomsnittslønnen til en politibetjent er på 350 000,- vil en årlig lønnsutgift alene komme på 70 000 000 000,-. I tillegg skal de ha utstyr osv.

I tillegg til et stort politikorps, så har Kardemomme by også en meget enkel lovgivning: "Man skal ikke plage andre, man skal være grei og snill, og for øvrig kan man gjøre hva man vil." Dette gjør at det er unødvendig med et rettsapparat, og politimester Bastian tar de fleste avgjørelser om straff på egenhånd. Loven er enkel, og alle kan forholde seg til den.

I Kardemomme by er de jo

allikevel plaget av kriminalitet fra tid til annen. De har riktignok bare ett problem, og det er gjengkriminalitet. Problemet er delvis løst ved at gjengen ikke får bo i byen. De må bo et stykke utenfor byen. Da har man kontroll på dem, og de er ikke synlige for de lovlydige borgerne. For virkelig å markere at uønskede personer ikke er velkomne i byen så er den omgitt av en høy mur som beskytter innbyggerne. Dersom noen nærmer seg byen har de et høyt overvåkingstårn som gir en 360 grader overvåkning av selve byen og områdene rundt. På den måten kan man gi en tidlig varsling på at noe truende nærmer seg. Skulle en trussel komme seg inn i byen så er hver gate og krok overvåket fra tårnet. Innbyggerne opplever maksimal trygghet og sikkerhet.

For å oppnå denne maksimale tryggheten har innbyggerne i Kardemomme by gitt avkall på et rettferdig rettsvesen og de bli overvåket bak høye murer 24 timer i døgnet. Det er dette som er prisen for å leve i Kardemomme by. Utenfor byen er den

virkelige verden der mennesker blir skadet og drept i trafikken, sykehus gjør feil, kriminelle begår forbrytelser og rettsvesenet må forholde seg til et enormt lovverk. Til slutt blir det en avveining om hva man vil betale. Jeg vet hva mitt valg er. Hva velger du?

Major(m) Kim Svarem/HTV
BFO FSA

TIL ETTERTANKE

Leder av Utenriks- og Forsvarskomiteen, Ine Marie Eriksen Søreide sitt innlegg i Trontaledebatten

«Vi er til stede i Afghanistan i hele spekteret av sivile, politiske og militære virkemidler. I disse dager *forlater vi ikke* Afghanistan, vi *flytter* i Afghanistan og får nye oppgaver. Fortsatt vil over halvparten av de soldatene som til nå har vært der, være til stede nå og i tida framover – om lag 260 soldater. Det er uhyre viktig at vi ikke slipper oppmerksomheten om vårt bidrag og vårt oppdrag i Afghanistan nå. Den fasen vi går inn i er kanskje enda mer krevende enn den har vært på lenge».

«I 2014 skal transisjon og overføring av makt og ansvar til afghanerne være sluttført, og det skjer samtidig med at det skal være et presidentvalg i landet. Posisjonerings har begynt, gamle krigsherrer, gamle makthavere og gamle klaner står nå mot hverandre og posisjonerer seg i et spill som potensielt kan gi mye uro».

«Vi kommer fortsatt til å være tungt tilstede med bistand. Vi sendte nettopp ned et Hercules-fly som skal drive taktisk transport. Vi kommer til å ha medisinsk evakuering, som vi har hatt til nå. Vi har spesialstyrkene våre i Kabul, som trener opp afghanske spesialstyrker, og som ofte går i første linje i vanskelige og kompliserte operasjoner, og vi skal ha et politimentoreringsbidrag fra januar 2013. 2013 er sagt fra ISAF å være politiets år. Politiet er jo i dag det svakeste leddet i sikkerhetsstyrkene, og det er derfor det er uhyre viktig at man driver opptrening og mentorering av politiet».

«Vi vil fortsatt ha soldater i Afghanistan som kommer til å risikere livet under vanskelige forhold. De tusenvis av soldater som har vært, som er og som skal være i Afghanistan, fortjener vår takk, vår anerkjennelse, og ikke minst fortjener både de og oppdraget at vi fortsatt har oppmerksomhet. Tankene våre går også til alle dem som

har blitt skadd, og til dem som sitter igjen etter å ha mistet sine kjære».

«I trontalen fantes det ikke *ett ord* om oppdraget vårt i Afghanistan, ikke *ett ord* om alle de soldatene og familiene som på en eller annen måte er berørt av oppdraget vårt. Statsministeren hadde muligheten til å rette opp dette, men sa heller ikke ett ord i løpet av sin 15 minutters taletid her nettopp. Dette er ikke slutten på oppdraget vårt, men det er starten på en ny fase».

INVITASJON TIL BFOS TEMAKONFERANSE 1. NOVEMBER

BFO har alltid vært opptatt av utdanning og kompetanse. Endringer i utdanningsordningen, diskusjoner om disponering og tilsetting, i tillegg til arbeidet med kompetansemeldingen, aktualiserer alle sider ved kompetanseperspektivet. Medlemmer og tillitsvalgte melder tilbake om bekymringer knyttet til at for mange befal og offiserer slutter, og at det mangler kritisk kompetanse ved de fleste avdelinger. Det tas i mange sammenhenger til orde for en økt bruk av sivile utdanningsinstitusjoner – for utdanning av fremtidens befal og offiserer.

Er du klar for informasjon om og kanskje også delta i diskusjonen om personellmangel, spesialistkorps, framtidens krigsskole og kompetansemeldingen? Har vi behov for dagens militære utdanningsordning?

Vi møtes i Fanehallen på Akershus festning torsdag 1. november 2012, og tar for oss følgende tema:

“Kompetanse og dagens befalsordning”

“Kompetansemeldingen -hvor skal vi?”

“Profesjonskompetanse – hva er det?”

“Hverdagen og de konkrete utfordringene”

Påmelding: <http://www.bfo.no/Min side>, eller ta kontakt med din nærmeste områdetillitsvalgte (OTV) for mer informasjon.

Stor 100-års markering

Den 21. september 1912 tok det første flyet av fra gressletten på Kjeller. Hærens flyvevæsen, og senere Hærens flyvefabrik var i etableringsfasen, og landets første flyplass var et faktum. Nøyaktig 100 år senere, ble dette behørig markert og feiret hele helgen, på Kjeller flyplass og i Lillestrøm Kulturhus.

TEKST & FOTO: EINAR HOLST CLAUSEN

Kjellers historie, samt den vellykkede fly-dagen i juni, er omtalt i Offisersbladets utgave nummer 4 i år, for de som vil ha med seg flere detaljer. Men de som fikk med seg alle arrangementene helgen 21-23. september, fikk også et godt innblikk i hvor stor betydning Kjeller flyplass har hatt for utvikling av militær luftmakt, og ikke minst for lokalmiljøet. For det imponerende tekniske miljøet på Kjeller med vedlikehold og videreutvikling av en rekke typer fly-materiell, samt tungt vedlikehold på eksempelvis SeaKing redningshelikopter og F-16, har opp gjennom årene også ført til at en rekke andre høyteknologiske bedrifter har etablert seg i samme område.

Minnet de falne

På fredag ble de falne fra perioden 1912 til 1945 minnet og hedret med kransenedleggelse ved bautaene/minnesteinene inne på Kjeller flyplass, for omtrent 100 spesielt inviterte gjester, som før seremonien ble traktert med litt mat og drikke. Blant de inviterte var krigsflygere, veteran bakke-mannskaper og ansatte ved Kjeller. Sjef Kjeller, brigader Frode R. Frølo holdt en minnetale, før hele følget kunne gå ned mot flystripa, der de fikk se en rekke av de flytyper som opp gjennom årene har fløyet i tjeneste for Norge. Den 92-årige generaløytnant Wilhelm Mohr, fulgte godt med når Tiger Moth og Spitfire fløy forbi. Spitfiren er nok hans hjerte nærmest, for den fløy han mange tokt med fra North Wield, nord for London under 2. verdenskrig.

Jubileumsforestilling

På lørdag kunne innbyggerne i Lillestrøm og omegn pynte seg og møte frem på Kultursenteret, for å oppleve en flott sammensatt «Festforestilling Kjeller flyplass 100 år», en gave gitt av Skedsmo kommune, levert av Lillestrøm Kultursenter. Stemningen ble satt allerede når gjestene ankom kultursenteret, for utenfor sto det en ekte F-104 Starfighter, en veteran BP-tankbil og en nydelig Packard fra 1938. Selve forestillingen, var lagt opp som et hyggelig kåseri fra godstolen, sammen med barnebarnet. Skuespillere fra Lillestrøm Teaterselskab, sørget for tidsriktige opptredener i tidsriktige antrekk, som tok oss med helt tilbake til tiden rett før to offiserer på sykkel oppdaget området der de mente Norges første flyplass burde ligge.

Og utover i forestillingen ble publikum på en velregissert måte, tatt med i utviklingen helt frem til i dag, der Aerospace Industrial Maintenance (AIM Norway), bedriver utvikling og vedlikehold av fly og annet høyteknologisk materiell, av høy nasjonal og internasjonal kvalitet.

En innholdsrik helg, og nok en vellykket markering av jubilenten Kjeller flyplass. Da gjenstår det bare å se om hvor lenge vi får beholde Kjeller flyplass, Luftforsvarets Forsyningskommando, og AIM Norway på Kjeller? For Skedsmo kommune er svært så «sultne» på kommunens beste tomteområde, i tillegg til at ingen vet hva som skjer med Luftforsvaret og baselokaliseringsene, i den kraftige omstillingen de må gjennom de neste 10 årene.

for Kjeller flyplass

Fly-trekamp 2012

På Luftkrigsskolen er det september som er fly-trekamptid. Årets fly-trekamp er nummer 56 i rekken, og 100 deltakere fra Luftkrigsskolen, og resten av Forsvaret, samt deltagere fra Sverige og Ukraina fant veien til Trondheim og Kuhaugen for å konkurrere. Dette finner sted bare litt over en måned etter at VM i flyfemkamp er avholdt på samme sted.

TEKST & FOTO: MORTEN GRANHAUG/
BFO OTV MIDT-NORGE

Deltakerne møtte torsdag 20. september, for å så starte konkurransen fredag, med skyting på Jonsvatnet og svømming i Pirbadet. Lørdagen gikk som vanlig med til hinderbane på Kuhaugen, der BFO stilte med særdeles populære «energy-bars». Etter hinderbanen ble deltakerne fraktet med buss til orienteringen, som i år ble avholdt i området Skistua/Gråkallen med start og mål ved Lille Gråkallen. Selv om det var forferdelig vått i terrenget, viste Trøndelag seg fra sin beste side, og sola kikket frem og bidro

med litt varme til frosne og våte o-løpere. Den oppvakte leser har antakelig fått med seg at dette er fire grener, men hinderbane og orientering hører til samme gren: escape.

Etter orienteringsløpet er det kun sjarmøretappen igjen, med mesterskapsmiddag og premieutdeling, etterfulgt av et meget sosialt lag i baren, og en særdeles rolig søndag morgen.

I tillegg til at flytrekampen er et stort idrettsarrangement, er det også en sosial faktor som ikke skal glemmes. Flere av deltakerne kommer tilbake år etter år, og det er tydelig at flytrekampen bidrar til samhold i Luftforsvaret, også etter man er ferdig på Kuhaugen

og har funnet sin plass ute ved avdeling. Det er normalt kadettene ved 2. avdeling som arrangerer fly-trekampen, med god veiledning fra idrettsavdelingen.

Vinnerne i de forskjellige klassene:

Kvinner klasse 2:

Lt Renate Evensen, Bardufoss flystasjon

Kvinner klasse 3:

May Lena Berg Nymo

Menn klasse 2:

Lt Frank Sandberg, Bodø idrett

Menn klasse 3:

Major Øystein Sæther, Luftkrigsskolen

Menn klasse 4:

Major Bjørn Sævik

Lag kvinner:

Bardufoss flystasjon

Lag menn:

Bodø idrett

BFO gratulerer Luftkrigsskolen og deltakerne med nok en flott gjennomføring!

Skal vi beholde gjennomkrigsskole?

Hensikten med denne artikkelen er å belyse forskjellene i gjennomføringen av denne utdanningen ved de ulike krigsskolene. Vi vil også belyse ulempene ved ordningen, både for Forsvaret og kadettene som går et gjennomgående krigsskoleløp.

Kadetter ved Luftkrigsskolen.

AV KADETTENE

HANNA SESSELJA MIKALSEN (LKSK),
ROGER JOHAN JOHANSEN (SKSK),
MATHIAS EKORNÅS (KS)

Varierende praksis ved de tre krigsskolene

Gjennomgående Krigsskole praktiseres nå i varierende grad ved de tre krigsskolene. Den siste utviklingen er at Luftkrigsskolen (LKSK) har satt en effektiv stopp i inntaket av gjennomgående kadetter, mens Sjøkrigsskolen (SKSK) øker antallet aspiranter tatt opp i ordningen. Krigsskolen (KS) på sin side har status quo og fortsetter å ta opp et stort antall (20-30 stk) årlig.

Gjennomgående Luftkrigsskole.

Elever på gjennomgående LKSK har strengere krav under opptaket på FOS BS enn befalelevener, dette går spesielt på de teoretiske testene og feltøvelsen. Kort fortalt blir de vurdert som offiserer, og kravene som stilles til fysisk form er lik opptakskravene til Krigsskolene. De starter med et halvårs befalskurs ved Luftforsvarets Befalsskole Kjevik (LBSK) sammen med alle UB- og befalelever i Luftforsvaret. Elevene blir så sendt til KNM Harald Haarfagre (KNM HH) hvor de har et halvårs praksisperiode som UB-Korporaler/instruktører på tropp.

På KNM HH får elevene ingen

spesiell oppfølgingen, men blir behandlet og brukt som UB-Korporaler. De går glipp av to ukers praksis som UB-Korporal, hvorav den ene er rekruttøvelsen hvor elevene får prøvet seg som leder i felt, for å dra på vinterøvelse med LBSK.

Det er flere ulemper for kadettene som går gjennomgående. Flere har bare blitt plassert i en bransje uten å få fremmet sine ønsker. De har lavest ansiennitet, og står dermed bakerst i køen når de skal søke stillinger etter endt utdanning.

Gjennomgående Sjøkrigsskole

Sjøforsvaret tar opp elever til gjennomgående SKSK på FOS BS.

Det gjennomgår ikke en spesiell seleksjon, men det stilles høyere krav i henhold til karakterskalaen som aspirantene bedømmes ut i fra. Elevene blir først sendt til UB-kurs ved KNM HH for å utdannes som rekruttskoleinstruktør for så å bli sendt enten direkte til SKSK, eller et halvt år praksis som kvartermesteraspiranter før de starter på SKSK. Operativ marine (OM) får ikke denne praksisen da de må gå et halvt år 0. Klasse på SKSK. Det er ikke lagt til noen spesiell oppfølging på gjennomgående elevene mens de er på KNM HH, så lenge de består skolen og instruktørperioden fortsetter de videre til SKSK. Elevene på OM får

mgående

Kadetter fra Sjøkrigsskolen om bord på Statsraad Lehmkühl.

Kong Harald inspisierer Krigsskolen på Universitetsplassen i Oslo, i forbindelse med Krigsskolens 250 års jubileum.

altså ikke praksis som ledere før de starter på SKSK.

Gjennomgående kadetter vil stille svakt når stillinger fordeles. Praksis på SKSK er at klassen fordeler forhåndsbestemte stillinger mellom seg etter egendefinerte fordelingsnøkler. Med en slik variasjon er det vanskelig å si noe om hvorvidt gjennomgående elever blir nedprioritert, men ansiennitet er ofte en fordelingsnøkkel som benyttes i tillegg til karakterer og spesielle behov.

Gjennomgående Krigsskole

KS har under FOS BS en egen seleksjonsprosess og et mye hardere opptak til gjennomgå-

ende enn til befalsskolen. På KS er gjennomgående en underorganisasjon av KS og har en egen gjennomgående sjef med egne instruktører. Gjennomgående jobber tett sammen med KS og deltar på flere øvelser sammen med KS-kadettene. Det første året er befalsskole med en infanteriutdanning som sikter seg inn på lagførernivå med kjennskap til tropp. Målet med gjennomgående er å forberede elevene til utdanningen ved KS på best mulig måte.

Når gjennomgående kadettene skal søke stilling etter KS er det vanlig at de søker fenrik stillinger, eksempelvis NK tropp. Dette er for at kadettene skal få erfaring på litt lavere nivå før de tar steget

opp til sjef. Dette er ikke et problem for de fleste, men det finnes de gjennomgående kadettene med lang fartstid som grenader som gjerne vil søke troppssjef stillinger med en gang etter endt KS.

Ulik praksis

Utdanningen ved Krigsskolene er ulik. Det finnes mange fellesnevner, men det er også ulike behov og krav for den enkelte gren. Opptakene vil også differensiere etter behov. Det er likevel viktig at skolene utveksler erfaringer rundt ordningen og søker et tettere samarbeid. KAFO mener at det er på tide å evaluere ordningen med Gjennomgående Krigsskole. Både

for Forsvarets behov, og for Offiseren som er utdannet gjennom ordningen.

KAFO ser med bekymring på den manglende oppfølgingen fra SKSK og LKSK i forhold til kadettene befalsutdanning og praksisperiode. Vi stiller spørsmål ved å utdanne kadettene til rekruttskoleinstruktør før de starter på krigsskole, for så å utdanne de til noe helt annet etter fullendt Bachelor. KS sin løsning ved å tilby en spesialisert befalsskoleutdanning for gjennomgående kadetter bør vurderes som en mulig løsning på de øvrige krigsskolene, dersom ordningen finnes hensiktsmessig å fortsette.

Kongsvinger festning restaureres for 160 millioner

Kongsvinger: Stillaser og heisekraner, presenninger og mørtelblandere dominerer for tiden på Kongsvinger festning. Aktiviteten er et sikkert tegn på at Nasjonale festningsverker er i sving med å sikre klenodiet fra 1682 en fortsatt fremtid. Til dette går det med nærmere 160 millioner kroner.

TEKST OG FOTO: TOR HUSBY

Utbedringen av de store setningskadenene på murene startet i 2008 og koster ca. 60 millioner. De som vil inn på Kongsvinger festning må for tiden opp en hønsestige av en trapp til en lav reserveinngang et stykke fra hovedporten, krumme rygg og passe på hodet under passeringen av muren før man er på trygg militær grunn.

- Gamle festningsmurer kan man holde på med til "krampa" tar en, sukker områdeansvarlig Dag Arne Johansen i Forsvarsbygg.

Festningshotell

For to år siden ble Laboratoriet foran inngangen ferdig sikret og istandsatt. Den vesle hvite bygningen fra 1743 var bygget som artilleri- og fortifikasjonssmie.

I fjor startet rehabiliteringen av to av de fredete bygningene. Stillaser og presenninger skal være fjernet og alt innflyttingsklart ved juletider. Det største løftet er ombyggingen og rehabiliteringen av Kasernen på festningsplassen der det var råteskader. Den skal snart bli et festningshotell med 28 rom til en pris av 76 millioner kroner. Samtidig satser Forsvarsbygg/Nasjonale festningsverker 22 millioner på å omgjøre Kommandantboligen, der maleren Erik Werenskiold bodde som barn, til festningsrestaurant. I bygningen

fra 1683 var det både sopp og råteskader, opplyser Dag Arne Johansen.

Hvorfor slipper man inn så mye sivil virksomhet på festningen?

- Dette er besluttet av Forsvarsdepartementet. Arbeidet er ledd i planene for å sikre og bruke kulturarven og sørge for at det blir et levende liv i de gamle festningene. Det samme skjer for eksempel på Oscarsborg der det i mange år har vært en utstrakt sivil virksomhet, sier Dag Arne Johansen.

Forvaltningen av festningen er Nasjonale festningsverks ansvar og ligger under Forsvarsbygg. Kommandant og forvalter har kontorer i Slaveriet midt på festningsplassen.

HV04

Gjennom årene har Kongsvinger festning huset forskjellige militære avdelinger. Den siste som var der, var HV04, som dro i 2005. Heldigvis vaier splittflagget som det alltid har gjort fortsatt over Kongens batteri. Flaggstangen er ikke en hvilken som helst flaggstang. Mellom 1779 og 1909 var den utgangspunktet for all geografisk oppmåling i Norge.

Selv om festningen ikke lenger har militær betydning og får mer sivil bruk, oppgis ikke splittflagget og kommandanten, som fra 2011 er oberstløytnant John Petter Backe. Han er Forsvarssjefens militære

representant, ivaretar samarbeidet mot det sivile samfunn om den gamle festningen, står for flagging, seremonier og guiding, mens saluttene er HVs ansvar. Salutteringen skjer syv ganger i året fra Kongens eller Dronningens batterier. Skjærskansen, på den nordlige delen av festningen, er minnepark for soldater som har vært i FN-tjeneste. Her er det årlig taler og kransenedleggelse.

Savner du ikke oppegående militære avdelinger rundt deg?

-10 prosent av min tid vies kommandantoppgaver. Resten av tiden bruker jeg på Bæreia veteranseier som jeg også er sjef for. Bæreia ligger knapt en mil unna. Den anser jeg som en av Forsvarets mest oppegående avdelinger. Ellers er det ingen planer om at nye avdelinger skal inn på Kongsvinger festning, svarer han.

Nye forsvarsutstillinger

Oberstløytnant Backe, som raskt regner seg frem til at han er den 37. i rekken siden 1683, viser også til den permanente forsvarsutstillingen i det 320 år gamle Proviantmagasinet. Den er åpen hver dag og betjenes av tre guider. Utstillingen er under stadig utvikling. I 2002 åpnet kronprins Håkon en utstilling om grenselosene i den øverste etasjen. Kongsvinger hadde

en oppegående grenselosforening som ble nedlagt så sent som i april i år. Det var med andre ord ingen mangel på primærkilder å øse av. De dype og øde skogene i Kongsvingertraktene var hyppig benyttet av norske flyktninger på vei til Sverige under flukten fra Gestapo. Bl.a. Gunnar Sønsteby og Max Manus gir mye honnør i sine bøker til hjelperne på de forskjellige hemmelige rutene over grensen. Fra 2013 skal både utstillingen om grenselosene og de øvrige forsvarsutstillingene i etasjen under bygges om og utvides. Alt skal stå ferdig til Grunnlovens 200-årsjubileum i 2014.

Litt nødvendig forsvarshistorie: De eldste deler av festningen har ruvet over Kongsvinger siden 1682. Den ble bygget som en sperre mot eventuelle hærtog fra Sverige i hine hårde dager under kong Christian Vs regjeringstid. Til tros for den lange ufreden mellom Norge og Sverige har Kongsvinger festning aldri vært i kamp eller beleiret. Både i 1814 og 1905 var den imidlertid god å ha i ryggen for Norge.

Benckerts kompani

I 1940 ble det helt annerledes. Hundrevis av unge nordmenn meldte seg til forsvar av festningen, men ble avvist av kommandanten som ikke ville gjøre motstand. 14.

Murene ved inngangen utbedres systematisk.

Kasernen bygges om til festningshotell.

april kom imidlertid 140 norske soldater på hjem fra vinterkrigen i Finland over Kongsvinger og forlangte at det skulle gjøres motstand. Dette var det berømte kompaniet anført av den svenske kaptein Benckert. Tre av deltagerne er det verdt å merke seg: Max Manus, Shetlands Larsen og flygeren, løytnant Johan Christie, som sluttet seg til kompaniet ved Kongsvinger. (Christie kom ut av krigen med Krigskorset med sverd, pluss DSO og DFC) Da de trampet gjennom gatene i Kongsvinger ble de møtt med jubel, sigaretter og sjokolade. Men major Hoch-Nielsen nektet også de norske Finlandsveteranene våpen. Men etter at Benckert hadde pirket den uvillige majoren litt i siden med en pistol, tok hver mann det de ville ha fra depotet - en rifle, rikelig med ammunisjon, en mitraljøse, et maskingevær uten magasin pluss en gammel kanon fra Napoleon-skrigen, skriver Max Manus i *Det vil helst gå godt*.

Forgjeves prøvde kompaniet å lappe på forsvaret av festningen da de regulære norske troppene ble beordret vekk og kanonene ødelagt. Benckerts kompani bet godt fra seg, men overmakten ble for stor. Etter at de hadde gravd ned noen våpenlagre trakk de seg kjempende tilbake fra Kongsvinger, forbi Elverum, Rena og Lillehammer.

Selv om de tapte ved Kongsvinger festning, satte de spor etter seg i norsk krigshistorie.

Flaggstangen som var utgangspunktet for all geografisk oppmåling mellom 1779 og 1909. Til venstre en flik av kommandantboligen.

Jeg er usikker, så gene og skapte storm

Veteraninspektør, general Robert Mood har den siste tiden vært et hett tema i pressen, rett og slett fordi han var usikker på om innsatsen i Afghanistan var verdt det. Forsvarsminister og Forsvarssjef kom begge raskt på banen og presiserte at vårt bidrag i blant annet Afghanistan er verdt innsatsen.

ralen

Av RAGNAR DAHL/BFO

Pressen valgte å fokusere på usikkerheten, men General Robert Moods hensikt var å fokusere på veteranenes innsats, betydning og samfunnets ansvar for oppfølging av veteranene: Dette druknet i medias ensidige fokus på generalens usikkerhet. Offiserbladet møtte general Mood og fikk hans utdypninger. General Robert Mood er en rolig, reflektert og kunnskapsrik offiser, som gjennom det siste året har fått verdens søkelys rettet mot seg. Det er i nyhetens interesse når han gir uttrykk for usikkerhet om vår innsats var verdt det, men hva var egentlig budskapet?

Var det at vi dro dit, måloppnåelsen, eller å få fokus på de som gjorde jobben, som var ditt hovedbudskap?

-Det er lov å tvile om fremtidig utvikling, det er lov å tvile om basis i smertefulle personlige tap. Slik tvil fremhever verdien av soldatens innsats og egenverdi uansett fremtidig utvikling. Skråsikkerhet skaper fallhøyde. Ingen vet hvor Afghanistan er om fem til ti år. Uansett om det skulle gå dårlig har våre soldater gjort en kjempejobb!

Du er klar på at veteraner skal ivaretas og at dette er et samfunnsansvar. Stiller du spørsmål om hvorvidt samfunnet faktisk tar dette ansvaret og hvor mener du evt. at vi har et forbedringspotensiale?

-Regjeringen har bestemt at samfunnet skal ta ansvaret, hvorvidt samfunnet gjør det godt nok er jeg langt fra overbevist om. Den dagen ordførerene over det ganske land lærer veteranene sine 8. mai hvert år med mottagelser i rådhuset, og alle veteraner som trenger støtte får den støtten de evt.

trenger og fortjener av det sivile samfunn, er vi der vi skal være

Regjeringen har iverksatt en erstatningsordning, fungerer denne tilfredsstillende og er det spesielle tiltak samfunnet kan iverksette for å hjelpe veteraner som har et behov?

-Engangsutbetalinger er et tveegget sverd som leder en del veteraner ut i en ond sirkel. Løpende faste utbetalinger er bedre, fordi det gir en bedre økonomisk forutsigbarhet over tid. Øremerkede plasser ved Modum Bad og lignende tilbud i Bergen og Nord-Norge bør på plass for veteraner og etterlatte.

Mange veteraner sier at oppfølgingen har vært for dårlig eller utilstrekkelig. Hva mener du må til for at vi skal nærme oss en akseptabel oppfølging?

-Forsvaret må få på plass Veteranavdelingen i FST på lik linje med feks Operasjoner og Økonomi slik at etatens ett års

formelle- og levetid uformelle ansvar ivaretas som det lederansvaret det er. Alle oppfølgings sakene er individuell og forskjellige. Vi trenger saksbehandlere med kompetanse og erfaring i Helsevesenet og NAV på denne type saker. Pilot Østerdalen er et spennende og lovende prosjekt i så måte, som leder i retning av at alle henvendelser ledes til saksbehandlere med kompetanse og erfaring.

Veterantjenesten er et uttrykk for regjeringens og forsvarrets satsning på oppfølgingsansvaret. Hvor er vi i dag ifh til å nå målet, eller om du vil hva gjenstår?

-Alle de 95 tiltakene Forsvaret er involvert i er i god fremdrift i dag. Regjeringens Handlingsplan vil m.a.o. være innfridd innen fristen. Beslutningen om Forsvarsstaben/Veterantjenese er tatt. Nå gjenstår implementeringen og detaljene.

Er det politiske eller forvaltningsmessige utfordringer som hindrer målsettingen om en

akseptabel ivaretagelse, i et samfunnsmessig perspektiv?

-Det viktigste i så måte nå er å skille den viktige debatten om internasjonal intervensjon som politisk prosjekt, fra den snevre debatten om militær innsats og resultater, slik at soldatene våre opplever sterk anerkjennelse uavhengig av langsiktige politiske resultater.

BFO vil på vegne av alle veteraner, unge eller gamle, takke Generalen for hans utrettelige arbeid for å ivareta veteranene, som er fra alderen 20 til 100 år. Han fremstår som en uredde og dyktig offiser, som sier det han mener, og mener noe med det, til beste for fellesskapet. I så måte følger han opp Forsvarssjefens oppfordring om at offiserene skal delta i den offentlige debatt. Dette er viktig for alle oss i Forsvaret, veteranene og deres pårørende.

Holder militære tradisjo

Christianssand Artillerie Compagnie ble opprettet den 4. desember 1993, på St Barbaras dag. Første oppdrag var å ønske OL stafetten, på vei til Lillehammer, velkommen innom Kristiansand, noe som skjedde nettopp den 4. desember 1993.

Her er den engere krets av Christianssands Artillerie Compagnie rett før avreise til Kaperspillet i Farsund. To fruer og en sønn er med, alle i tidsriktige kostymer/uniformer.

TEKST & BILDER:
EINAR HOLST CLAUSEN

Compagniet ble opprettet for å ivareta Forsvarets, Artilleriets, og Kristianssands militære historie og tradisjoner. Men også fordi de militære avdelingene var i ferd med å bli lagt ned, og da var det ingen artilleriavdelinger igjen verken på Sørlandet eller Vestlandet, sier dagens compagniesjef Jørn Kildedal til Offisersbladet. Kildedal var en av de som var med å opprette Christianssand Artillerie Compagnie i 1993. Av militær bakgrunn, har han Befalskolen for lett Luftvern (Hæren) og BSØA Gimlemoen, og var yrkesbefal frem til 1996 (er nå i HV).

Tradisjoner og tidsriktig organisering

Her følges tradisjonene til punkt og prikke! Det være seg alt fra kanoner og kruttladninger, til gradsstruktur og uniformer. Avdelingen er organisert med en

Compagniesjef med stuckhauptmanns (kaptein) grad, og med en nestkommanderende (NK) med stuckløytnants grad. Intendanten er stuckjunker. Videre en arkelmester, en batterisjef som er feureverker, en overkonstabel pr kanon som er kanonkommandør (KK), og 3-5 konstabler pr skyts. I tillegg kommer en trommeslager, som er overkonstabel, samt et visst antall musketerer som er utstyrt med munlader-geværer.

Kanonene til Christianssand Artillerie Compagnie er 3 punds feltkanoner, hvor mye er håndlagde kopier etter tilsvarende kanoner fra 1709. Maks skyteavstand var den gang 600-1000 meter, men vanlig skyteavstand og effektiv skuddvidde i strid var ca 300m. Med i marsjkolonnen har vi hustruer og barn, brennevinsellere og markententeriet/trentroppen, samt byens skjører. Disse elementene var viktige innslag under feltforhold da feltlivet på den tiden var umenneskelig hardt, og frafallet/dødsraten svært høy, sier

nestkommanderende Jan Auby Hagen til Offisersbladet. Hagen har for øvrig gått BSIS, og har mange års tjeneste som offiser i varierte tjenestestillinger, før han sluttet og gikk ut i det sivile arbeidsliv.

De er mange, men skulle gjerne vært flere

Christianssand Artillerie Compagnie har i dag totalt 50 medlemmer, inkludert støttemedlemmer, hvorav 20 har, eller låner uniform og deltar på oppdrag, men det er rundt 8 av oss som er mest aktive. Så vi skulle gjerne hatt bedre rekruttering av ungdom inn i avdelingen, fordi gjennomsnittsalderen blir etter hvert høy, uten tilgang på yngre entusiaster. Artillericompagniet er tydeligvis et populært innslag ved flere anledninger og tilstelninger, for de har rundt 20 forskjellige oppdrag i året. Oppdrag de får betalt for, og som brukes til reiseutgifter, krutt, lunter, vedlikehold av materiell med mere.

Krutt, våpen, sikkerhet og uniformer

Artillericompagniet kjøper krutt gjennom Orico (gamle Dyno), og lunter gjennom Festival fyrverkeri i Kristiansand. For å kunne kjøpe dette må de søke DSB og lokale politimyndigheter, og ha beviselig kunnskap om skyting med kanon og håndtering av krutt og eksplosiver. Vi kjører årlig sikkerhetskurs, og ingen får betjene kanon eller muskett uten dette kurset. De som har muskett må også være tilknyttet et skytermiljø (pistolklubb eller lignende). Vi har også laget en egen «soldathåndbok» som regulerer dette, samt de regler som DSB og Forsvaret er underlagt, blant annet DU 2-1, sier compagniesjefen. Når det gjelder uniformene, så er de kopier fra 1711-reglementet, sydd hos modellsøm og private syersker, alt etter originalt mønster lånt fra Forsvarsmuseet. Verger/sverd og andre våpen er også modeller fra 1700-tallet, sier han videre.

ner vedlike!

Her lastes materiellet ut av den spesiallagde tilhengeren de har bygget.

Ordføreren i Farsund stråler om kapp med NK i Christianssands Artillerie Compagnie, Jan Auby Hagen.

Det skytes så gnistene fyker! Korrekte avfyringsrutiner og sikkerhet er viktig.

AV JOHN BERG, FORSVARSANALYTIKER

F-35 samarbeidet "verst"

Påtroppende sjef for Pentagons F-35 Joint Program Office (JPO), generalmajor Christopher Bogdan, tok bladet fra munnen på Air Force Association's store årlige konferanse i september. Med Lockheed Martin (LM)s ledelse på første benkerad sa Bogdan at forholdet mellom LM og JPO er det verste han noen sinne har sett ("the worst I have ever seen"). Bogdan har lang erfaring med forsvar-industri samarbeider om store prosjekter, senest fra jobben som sjef for US Air Force's store tankflyprosjekt, der den opprinnelige vinneren, europeiske Airbus i samarbeid med Northrop Grumman, i "omkamp" ble skviset ut av Boeing. Bogdan har vært i F-35 prosjektet som nestleder siden i sommer og sa også at "hvis vi ikke forbedrer dag-til-dag måten vi samarbeider med LM på, kommer vi ikke i mål ("we're not going to get there"). En del av konflikten gjelder pris og risikofordeling på produksjons-serie 5, og Bogdan sa at "det skulle ikke ta ti, elleve, tolv måneder å fremforhandle kontrakt med noen vi har gjort forretninger med i elleve år."

F-35.

Bogdan støttet også det som stadig er blitt ytret i Kongressen, at de beregnede F-35 levetidskostnadene for USAs egen del, 1100 milliarder dollar, må ned.

Bogdan fikk full støtte fra Secretary of the Air Force, Michael Donley, som sa at Pentagon har "kommunisert" til LM at forsvarsdepartementet ikke godtar flere omfattende restruktureringer av F-35 programmet og at det ikke vil bli overført ytterligere milliardbeløp (i dollar) på bekostning av andre forsvarsprosjekter: "there's no further flexibility or tolerance".

Mye av problemene gjelder den helt essensielle programvaren til F-35s ALIS (Autonomic Logistics and Information System) med tilhørende hjelmsiktesystem, som blant annet skal gjøre det mulig for flyveren å "se" gjennom gulvet i flyet. Svært mye av F-35s proklamerte mirakelkapasiteter avhenger av dette. Programvaren kommer notorisk til kort og hjelmen yter dårlig nattsyn og gir forsinkelser i bildeoppdatering når flyveren skifter synsfelt, samt "jitter" (vibrerende uskarphet). Bogdan sa: "If we don't get ALIS right, we don't fly airplanes. It is that simple. It is that critical to the program." LM har måttet bite i det supersure eplet og arbeider nå med en alternativ, mindre ambisiøs hjelm som back-up, levert av britiske BAE Systems.

Donley sa at alternativene fremover er færre F-35, leveransene strukket ut over flere år og at flyet får reduserte kapasiteter. Forut for konferansen ytret også Pentagons DAB (Defence Acquisition Board) sterk bekymring for prosjektet.

F-35 eller bombe-fly?

US Air Force ser nå ut til å være noe på vei bort fra den forholdsvis høye prioriteten til utvikling av en ny generasjon væpnede førerløse droner og mer over mot å rydde plass på pinetrange budsjetter for det nye LRSB (Long Range Strike Bomber) prosjektet. LRSB planlegges foreløpig å være i tjeneste om ca. 15 år, og koste US \$ 550 millioner (2012 verdi) per fly.

I Air International skriver Robert F. Dorr at kilder i luftforsvarsstaben nå sier at de er enige med tidligere, nå pensjonert Pentagon-rådgiver Pierre Sprey (F-16s far og innbitt kritiker av F-35, kjent for i overkant kategoriske uttalelser) som har sagt at væpnede droner som MQ-1 Predator og MQ-9 Reaper er "dyrere enn bemannede fly, mer sårbare enn bemannede fly og fullstendig ubrukelige i moderne krig." Dette representerer en svingning bort fra linjen tidligere forsvarsminister Robert Gates innførte da han tiltrådte i 2006 og ryddet bort hyperkostbar langtidspanlegging med sikte på fremtidig storkrig, til fordel for hastetiltak for Afghanistan og Irak. Man synes nå å se mer mot konflikter med motstandere som Serbia under bombingene i 1999, da serberne klarte å skyte ned 15 droner, en stealthy F-117 og en F-16 (og en F-16 over flyforbudssonen i 1995).

Denne konflikt med en "near peer" (les: Iran, Nord-Korea og kanskje Kina etc.)-tenkningen ser ut til å føre til at LRSB vil få prioritet foran neste generasjon væpnede droner. Det har allerede lenge vært antatt at det nye bombeflyet om noen år vil få prioritet foran F-35, og at produksjonen av F-35 for USAs væpnede styrker ikke vil bli så høy som planlagt etter ca. 2025. Flere kommentatorer bemerker at "Strike" nylig er kommet inn i navnet, noe som indikerer at bombeflyet skal kunne operere taktisk, ofte i direkte støtte til bakkestyrker, slik spesielt bombeflyet B-1B gjør i dag. Med andre ord vil det kunne utføre samme oppdrag som F-35, men vesentlig mindre avhengig av baser i konfliktregionen og dels også av fylling av drivstoff i luften.

Hvor LRSB-prosjektet vil hentet pengene ventes å bli mer avklart etter presidentvalget 6. november. De første reelle bevilgningene til LRSB ventes fra oktober 2014.

Gripen bryter loven

JAS Gripen.

På Farnborough flykonferansen i sommer kunne Saabs markedsjef Eddy de la Motte vise til erfaringer med "demonstratoren" for den nye Gripen-versjonen, Gripen E/F (NG: Next Generation), og hevde at flyet bryter Fitzgeralds lov. Loven sier som kjent at det første man får høre om et avansert teknologiprojekt alltid er det beste man får høre. Straks etter kommer nemlig de første problemene, forsinkelsene og kostnadsøkningene. Gripen E/F vil kunne flys for under 5.000 dollar per flytime. Dette blir mindre enn en tredel av hva det vil koste å fly F-35, en kostnad som avtroppende sjef for Pentagons F-35 JPO (Joint Program Office), admiral David Venlet, i vår sa, med referanse til partnerlandene, at "makes their knees go weak."

Ingen analytikere eller konkurrenter har ytret tvil om Saabs tall. Dette bekrefter igjen at de norske påstandene fra 2008 om at Gripen blir dyrere enn F-35 bygde på en skjult tredobling av det svenske tilbudet.

LEATHERMAN®

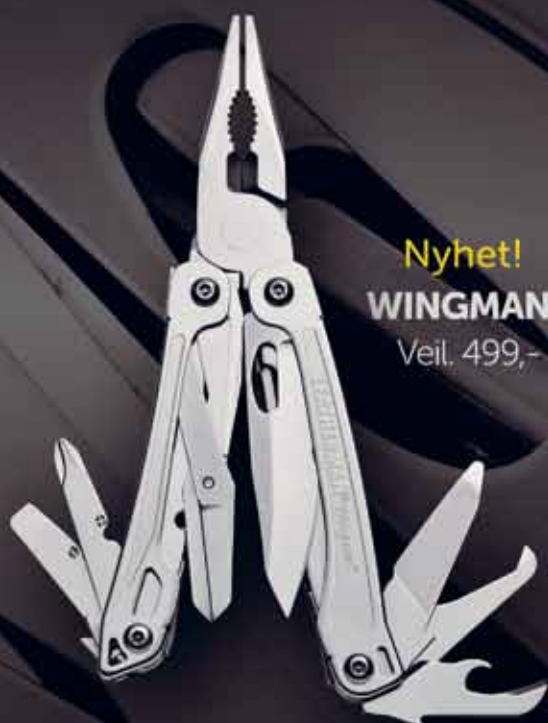
Leave nothing undone.™

Se video
om **Wingman®**

Se video
om **Sidekick™**

Nyhet!
WINGMAN®
Veil. 499,-

Nyhet!
SIDEKICK™
Veil. 649,-

KVALITET MØTER PRIS

Kvalitet trenger ikke være dyrt. Wingman og Sidekick fra Leatherman beviser nettopp det. Felles for disse multiverktøyene er at de er ekstremt prisgunstige samtidig som de leverer den høye kvaliteten man forventer fra Leatherman. De har begge den nye fjærbelastede tangen, og de verktøyene som man bruker ofte er hensiktsmessig plassert på utsiden av håndtakene for enkel bruk.

Test produktene i butikken og bli overbevist!

Produktene fåes i landets ledende
sports- jernvare- og byggbutikker!

Wenaas Sport og Fritid AS
Autonsert importør og distributør i Norge
Besøksadresse: Tevlingveien 15, 1081 Oslo

Tlf: 22 57 50 50
Faks: 22 57 50 51
www.wsf.no

SECURING THE FUTURE

- Ammunition
- Rocket Motors
- Shoulder Launched Weapons
- Demilitarization
- Hand Grenades
- Fuzes
- Warheads
- Pyrotechnics
- Gas Generators and Catapults
- Ballistic Devices
- Testing and Services

Nammo

